Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO POMORSKIEGO

Rok VI — TORUŃ, dnia 10 czerwca 1938 r. — Nr 6

T R E Ś Ć :

CZĘŚĆ URZĘDOWA:

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA:

CZĘŚĆ URZĘDOWA

107.

USTAWA

z dnia 29 marca 1938 r.

o przejęciu przez Skarb Państwa wypłaty dodatku na mieszkanie dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych.

(Przedruk z Dz. U. R. P. Nr 21, poz. 172 z dnia 31 marca 1938 r.).

Art. 1. (1) Skarb Państwa przejmuje wypłatę dodatku na mieszkanie dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych, do której obowiązane są gminy w myśl przepisów art. 11 ust. (3) ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr 18, poz. 143) w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 662), w następujących terminach:

od dnia 1 kwietnia 1938 r. — w gminach wiejskich,

od dnia 1 kwietnia 1939 r. — w miastach nie wydzielonych z powiatowych związków samorządowych,

od dnia 1 kwietnia 1940 r. — w miastach pozostałych.

(2) W przypadku pozbawienia nauczyciela mieszkania, dostarczonego mu przed wejściem w życie ustawy niniejszej w budynku szkolnym lub innym budynku, stanowiącym własność gminy, obowiązek wypłaty dodatku na mieszkanie ciąży na gminie.

Art 2. (1) Skarb Państwa będzie wypłacał dodatki na mieszkanie nauczycielom, którym gminy dostarczą mieszkań w nowowzniesionych budynkach, szkolnych lub w innych nowowzniesionych budynkach, stanowiących własność gminy, jeżeli budynki te oddano do użytku po dniu 1 kwietnia 1938 r. W tych przypadkach gminom służy prawo pobierania czynszu za udzielone mieszkanie w wysokości, nie przekraczającej otrzymywanego przez nauczyciela dodatku na mieszkanie.

(2) Nie stosuje się przepisu ust. (1) do kierowników (nauczycieli kierujących) publicznych szkół powszechnych, którym dostarczono mieszkań w budynkach szkolnych.

Art. 3. Ustawa niniejsza nie obowiązuje na obszarze województwa śląskiego.

Art. 4. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrom Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 5. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej:
(—) I. Mościcki.

Prezes Rady Ministrów:
(—) Sławoj Składkowski.

Minister Skarbu:
(—) E. Kwiatkowski.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
(—) W. Świętosławski.

108.

Prezes Rady Ministrów
Nr 87 — 201/3

Warszawa, dnia 21 kwietnia 1938 r.
Okólnik Nr 14.

Zakaz uprawiania handlu w urzędach państwowych.

Do
Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
w Warszawie.

Okólnikiem Nr 47 z dnia 3 lipca 1931 r. Nr 8024/III Prezes Rady Ministrów zlecił wydanie zakazu uprawiania handlu obnośnego w urzędach państwowych.

Stwierdziłem, że zakaz ten nie we wszystkich urzędach jest należycie przestrzegany.

Proszę Pana Ministra o przypomnienie podległym urzędom wydanych w tej sprawie zarządzeń.

Prezes Rady Ministrów:
(—) Sławoj Składkowski.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
Nr O — 12977/38.

Toruń, dnia 17 maja 1938 r.

Sprawa: Zakaz uprawiania handlu obnośnego w urzędach państwowych.

Inspektoraty Szkolne oraz Dyrekcje i Kierownictwa wszystkich szkół w Okręgu.

Na podstawie zarządzenia Ministerstwa Wyznań

Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 10 maja 1938 r. Nr BP — 9018/38 oraz w ślad za pismem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 15 lipca 1931 r. Nr I Prez. — 5439/31 w sprawie zakazu uprawiania handlu obnośnego w urzędach państwowych, powyższy okólnik Pana Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 kwietnia 1938 r., Nr 14 (Nr 87 — 201/3) podaję do wiadomości i bezwzględnego przestrzegania.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) *Dr Antoni Ryniewicz*

109.

Prezes Rady Ministrów
Nr 72 — 18/1

Warszawa, dnia 1 marca 1938 r.
Okólnik Nr 6.

Do
Pana Ministra (wszystkich)
w Warszawie.

Zdarzają się przypadki, że instytucje krajowe zwracają się do organizacyj polskich zagranicą z odezwami, nawołującymi do zbiórek na cele krajowe.

Wystąpienia takie uznać należy za niewskazane, gdyż mogą stawiać w niewłaściwym świetle podejmowaną akcję i pociągać za sobą niepożądane następstwa w stosunkach międzynarodowych.

Z tych względów proszę o podjęcie właściwych środków na terenie podległym Panu Ministrowi, by wszelkiego rodzaju zbiórki, odezwy, propagandy i t. p. nie były rozpoczynane wśród Polaków zagranicą bez uprzedniego porozumienia i uzgodnienia zamierzonej akcji z Ministerstwem Spraw Zagranicznych.

Prezes Rady Ministrów:
(—) Sławoj Składkowski.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
Nr O — 9052/38

Toruń, dnia 23 maja 1938 r.

W sprawie zbiórek instytucji krajowych na cele krajowe w organizacjach polskich zagranicą.

Inspektoraty Szkolne oraz Dyrekcje i Kierownictwa wszystkich szkół w Okręgu.

Na podstawie okólnika Nr 20 Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 6 kwietnia 1938 r. (BP — 6569/38) powyższy okólnik Pana Prezesa Rady Ministrów Nr 6 z dnia 1 marca 1938 r. (Nr 72 — 18/1) w sprawie zbiórek instytucji krajowych, na cele krajowe, w organizacjach polskich zagranicą, podaję do wiadomości i stosowania.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) *Dr Antoni Ryniewicz*

110.

Rozporządzenie
Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 26 marca 1938 r. (Nr III PU — 1980/38)

o programie nauki religii rzymsko-katolickiej w gimnazjach zawodowych.

(Przedruk z Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 4, poz. 80 z dnia 30 kwietnia 1938 r.).

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) zarządzam, co następuje:

§ 1. Ustalam program nauki religii rzymsko-katolickiej w gimnazjach zawodowych. Program ten ogłasza się równocześnie jako oddzielne wydawnictwo p. t. „Program nauki religii rzymsko-katolickiej w gimnazjach zawodowych".

§ 2. Sposób wprowadzenia w życie programu w roku szkolnym 1938/39 i w latach następnych określą osobne zarządzenia.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 września 1938 r. W miarę wprowadzania nowego programu tracą moc przepisy dotychczasowe, dotyczące spraw uregulowanych niniejszym rozporządzeniem.

w z. Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
(—) Jerzy Ferek Błeszyński,
Podsekretarz Stanu.

111.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 26 marca 1938 r. (Nr III PU — 1308/38)

o programie nauki religii rzymsko-katolickiej w liceach zawodowych.

(Przedruk z Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 4, poz. 81 z dnia 30 kwietnia 1938 r.).

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) zarządzam, co następuje:

§ 1. Ustalam program nauki religii rzymsko-katolickiej w liceach zawodowych. Program ten ogłasza się równocześnie jako oddzielne wydawnictwo p. t. „Program nauki religii rzymsko-katolickiej w liceach zawodowych".

§ 2. Sposób wprowadzenia w życie programu w roku szkolnym 1938/39 i w latach następnych określą osobne zarządzenia.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 września 1938 r. W miarę wprowadzania nowego programu tracą moc przepisy dotychczasowe, dotyczące spraw uregulowanych niniejszym rozporządzeniem.

w z. Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
(—) Jerzy Ferek Błeszyński,
Podsekretarz Stanu.

112.

Zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 9 kwietnia 1938 r. (Nr II S — 2483/38)

o nazwach szkół.

(Przedruk z Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1938 r. Nr 4, poz. 87).

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 304), art. 56 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389), oraz § 8 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych, wydanego co do § 13 w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a co do § 20 w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych oraz Przemysłu i Handlu (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 473) zarządzam, co następuje:

§ 1. Przepisy niniejszego zarządzenia dotyczą nazw szkół: powszechnych (publicznych i prywatnych), średnich ogólnokształcących (państwowych, publicznych i prywatnych), państwowych zakładów kształcenia kandydatów na nauczycieli szkół powszechnych i zakładów kształcenia kandydatek na wychowawczynie przedszkoli (państwowych, publicznych i prywatnych).

§ 2. (1) Zasady ustalania brzmienia nazw szkół, wymienionych w § 1, są następujące:

Nazwa publicznej szkoły powszechnej składa się:

a) z określenia: „publiczna",
b) z określenia rodzaju szkoły: „szkoła powszechna",
c) z określenia: „męska", „żeńska", jeśli szkoła jest przeznaczona wyłącznie dla chłopców lub dziewcząt. O ile szkoła jest koedukacyjna, nie zaznacza się tego w nazwie,
d) z określenia: „stopnia .. . . .", oznaczonego cyfrą rzymską (I, II lub III),
e) z numeru porządkowego szkoły („Nr. . . . ."), wyrażonego cyfrą arabską, jeżeli w danej miejscowości jest więcej, niż jedna szkoła powszechna,
f) ewentualnie z oznaczenia patrona szkoły, zatwierdzonego przez władze szkolne,
g) z określenia języka nauczania, jeżeli językiem nauczania szkoły jest język państwowy i niepaństwowy (n. p. „z polskim i ruskim językiem nauczania") lub język niepaństwowy (n. p. „z niemieckim językiem nauczania"),
h) z oznaczenia siedziby szkoły.

(Przykłady: Publiczna Szkoła Powszechna Męska Stopnia III Nr 5 im. A. Mickiewicza w . . . ., albo: Publiczna Szkoła Powszechna Żeńska Nr 2 z ruskim językiem nauczania w . . . .).

(2) Nazwa państwowej lub publicznej szkoły średniej ogólnokształcącej, zakładu kształcenia kandydatów na nauczycieli szkół powszechnych i kandydatek na wychowawczynie przedszkoli, składa się:

a) z numeru porządkowego szkoły w danej miejscowości, wyrażonego cyfrą rzymską, jeżeli w miejscowości tej istnieje więcej, niż jedna szkoła danego rodzaju,
b) z określenia: „państwowe", „publiczne",
c) z określenia rodzaju szkoły (n. p. „gimnazjum", „liceum i gimnazjum", „liceum pedagogiczne" i t. p.),
d) ewentualnie z oznaczenia patrona szko-

ły, zatwierdzonego przez władze szkolne,
e) z określenia języka nauczania, jeżeli językiem tym jest język niepaństwowy (n. p. „z ruskim językiem nauczania"),
f) z oznaczenia siedziby szkoły.

(Przykłady: II Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Marii Konopnickiej w . . . ., albo: Państwowe Gimnazjum z ruskim językiem nauczania w . . . ., albo: I Państwowe Liceum Pedagogiczne w . . . .).

(3) Nazwa szkoły średniej ogólnokształcącej lub zakładu kształcenia kandydatek na wychowawczynie przedszkoli, utrzymywanej przez samorząd terytorialny, składa się przede wszystkim z określenia: „Miasta", „Wydziału Powiatowego", jako właściciela szkoły, oraz z innych części, podanych w ust. 1 § 8 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 7 czerwca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych, wydanego co do § 13 w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a co do § 20 w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych oraz Przemysłu i Handlu (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 473).

(Przykłady: I Prywatne Gimnazjum Męskie im. . . . . . . Miasta . . . . w . . . ., albo: Prywatne Liceum Koedukacyjne im. . . . . Wydziału Powiatowego w . . . .).

(4) Nazwy szkół prywatnych ustala się zgodnie z przepisami § 8 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 7 czerwca 1932 r., które przytoczono w ust. 3 § 2 niniejszego zarządzenia i analogicznie do nazw, określonych w ust. 1 lub 2 § 2 niniejszego zarządzenia.

§ 3. (1) Szkoły przyjmują i używają nazw, ustalonych na podstawie decyzji władzy szkolnej.

(2) Szkoły, których stan ogólny — tak pod względem poziomu naukowo-wychowawczego, jak również pomieszczenia i wyposażenia — jest dostatecznie wysoki, mogą za zezwoleniem władzy szkolnej (wyszczególnionej w § 5 niniejszego zarządzenia) w nazwach przybrać imiona świętych (błogosławionych) lub nazwiska osób zasłużonych dla Narodu i Państwa — na polu bitew, nauki, sztuki, pracy obywatelskiej lub zawodowej.

Szkołom prywatnym może być udzielone zezwolenie na uwidocznienie w nazwie patrona jedynie w uznaniu szczególnych zasług szkoły.

(3) Spośród zasłużonych osobistości należy wybierać przede wszystkim nazwiska takich osób, które bądź życiem, bądź działalnością związane są ze szkołą lub z miejscowością (okolicą), w których istnieje szkoła, przybierająca ich patronat.

(4) W nazwie szkoły nie może być uwidocznione nazwisko osoby żyjącej, jako patrona szkoły. W wyjątkowych przypadkach decyduje Minister W. R. i O. P.

§ 4. (1) Nazwę szkoły ustala się w języku państwowym.

(2) Dla szkoły, która ma w nazwie określenie o niepaństwowym języku nauczania, może być za zezwoleniem powołanej do tego władzy szkolnej ustalona nazwa również w języku nauczania szkoły. W razie wątpliwości miarodajną jest nazwa w języku państwowym.

§ 5. (1) Nazwy dla poszczególnych szkół państwowych ustala Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, a dla wszystkich innych Kurator Okręgu Szkolnego.

(2) Ustala się nazwę szkoły:
a) państwowej — z urzędu lub na wniosek Kuratora Okręgu Szkolnego,
b) publicznej powszechnej — z urzędu lub na wniosek Inspektora Szkolnego,
c) pozostałych — na wniosek właściciela szkoły.

§ 6. Ustalona nazwa używana jest przez szkołę zasadniczo w pełnym brzmieniu.

W pieczątkach o wymiarach, nie mogących objąć nazwy szkoły w pełnym brzmieniu, używa się bądź nazwy skróconej, bądź też nazwy w skrótach — zależnie od długości nazwy i wymiaru pieczęci.

Konieczne skróty w nazwie szkoły państwowej lub publicznej na urzędowych pieczęciach ustala Ministerstwo W. R. i O. P. W odniesieniu do pieczęci szkół prywatnych mają nadal zastosowanie postanowienia okólników Ministerstwa W. R. i O. P.: Nr 153 z dnia 29 października 1933 r. (I Org. 1005/41/33) o pieczęciach prywatnych szkół oraz zakładów naukowych i wychowawczych — i Nr 53 z dnia 23 kwietnia 1934 r. (I Praw. 1005/15/34) o pieczęciach prywatnych szkół oraz zakładów naukowych i wychowawczych.

§ 7. (1) W razie uzasadnionej potrzeby nazwa szkoły może być zmieniona. Zmiany nazwy dokonywa władza, powołana do jej ustalenia.

(2) Nazwa szkoły ustalona lub zmieniona wchodzi w życie zasadniczo od nowego roku szkolnego.

§ 8. Nazwy szkół, ustalone (zatwierdzone) przed wejściem w życie niniejszego zarządzenia, powinny być w miarę potrzeby uporządkowane lub uzupełnione stosownie do przepisów niniejszego zarządzenia do końca roku szkolnego 1938/39.

§ 9. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
(—) W. Świętosławski.

113.

Odpis.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego
Nr II S — 4757/38

Warszawa, dnia 1 czerwca 1938 r.

W sprawie nadawania szkołom nazw „im. Marszałka Józefa Piłsudskiego".

Nawiązując do przepisów §§ 3 i 5 zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 9 kwietnia 1938 r. (Nr II S—2483/38) o nazwach szkół (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 4, poz. 87), zastrzegam sobie uzgadnianie z Naczelnym Komitetem uczczenia pamięci Marszałka J. Piłsudskiego oraz decyzję w sprawie ustalania (zatwierdzania) nazwy tych szkół państwowych i niepaństwowych, wymienionych rodzajowo w § 1 przytoczonego zarządzenia, które ubiegają się o zaszczytny patronat Marszałka Józefa Piłsudskiego.

W takich przypadkach należy zbadać, czy szkoła posiada warunki, przewidziane w § 3 przytoczonego zarządzenia i nadesłać sprawozdanie oraz wniosek.

Podsekretarz Stanu:
(—) Jerzy Ferek Błeszyński.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
Nr O — 15860/38

Toruń, dnia 8 czerwca 1938 r.

W sprawie nadawania szkołom nazw „im. Marszałka Józefa Piłsudskiego".

Inspektoratom Szkolnym oraz Dyrekcjom i Kierownictwom wszystkich szkół w Okręgu
do wiadomości.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) *Dr Antoni Ryniewicz*

114.

Odpis.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego
Nr II S — 3470/38.

Warszawa, dnia 26 kwietnia 1938 r.

Ulgi w opłatach egzaminacyjnych dla nauczycieli-kandydatów na kierowców pojazdów mechanicznych.

Ministerstwo podaje do wiadomości, że Automobilklub Polski przyznał nauczycielom państwowych szkół dalsze ulgi w opłatach egzaminacyjnych, obniżając taksę do 50%.

Ulg tych udzielać będą dla wszystkich nauczycieli szkół państwowych i prywatnych (ci ostatni korzystają ze zniżki 25% wzgl. 33%) biura prowincjonalne Automobilklubu Polski po przedstawieniu pisemnego zaświadczenia Dyrekcji szkoły, stwierdzającego, że kandydat jest funkcjonariuszem państwowym, a uzyskanie prawa jazdy jest mu potrzebne do celów służbowych. Analogiczne zaświadczenia wystawiać mogą Dyrekcje szkół prywatnych dla swoich nauczycieli, stwierdzając w nich, że nauczyciele ci prowadzą z ramienia szkoły akcję motoryzacyjną.

Ministerstwo prosi o powiadomienie o tym dyrekcji szkół w Okręgu.

Dyrektor Departamentu:
(—) Dr M. Pollak.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
Nr O — 11491/38

Toruń, dnia 27 maja 1938 r.

Ulgi w opłatach egzaminacyjnych dla nauczycieli-kandydatów na kierowców pojazdów mechanicznych.

Inspektoratom Szkolnym oraz Dyrekcjom i Kierownictwom wszystkich szkół w Okręgu
powyższe podaję do wiadomości.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) Dr Antoni Ryniewicz.

115.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego
Nr I R — 2755/38

Warszawa, dnia 12 maja 1938 r.

Ulgi w opłatach szkolnych dla dzieci stałych pracowników Francusko-Polskiego Towarzystwa Kolejowego.

Ministerstwo wyjaśnia, że ulgi w opłatach szkolnych i taksach egzaminacyjnych, przewidziane dla dzieci funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych, przysługują również dzieciom stałych pracowników kolejowych Francusko-Polskiego Towarzystwa Kole-

jowego, do których, zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 27 kwietnia 1931 r. o oddaniu „Francusko-Polskiemu Towarzystwu Kolejowemu“, Spółce Akcyjnej w Paryżu, kolei Herby Nowe — Gdynia z odnogą Siemkowice — Częstochowa do eksploatacji oraz o udzieleniu poręki państwowej (Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 350), mają zastosowanie wszelkie przepisy pragmatyczne i uposażeniowe, obowiązujące pracowników przedsiębiorstwa Polskie Koleje Państwowe.

p. o. Dyrektora Departamentu:
(—) A. Nowak.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
Nr O — 13449/38

Toruń, dnia 19 maja 1938 r.

Ulgi w opłatach szkolnych dla dzieci stałych pracowników Francusko-Polskiego Towarzystwa Kolejowego.

Inspektoratom Szkolnym oraz Dyrekcjom i Kierownictwom wszystkich szkół w Okręgu do wiadomości.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) Dr Antoni Ryniewicz.

116.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
Warszawa

Okólnik Nr 25

z dnia 20 maja 1938 r. (II S — 4323/38)

w sprawie egzaminu eksternów z kursu sześciu klas gimnazjum ośmioklasowego.

Uchylając okólnik Nr 1 z dnia 7 stycznia 1936 r. (II S — 6331/35) w sprawie egzaminów eksternów w zakresie programu szkoły średniej ogólnokształcącej, przedłużam termin egzaminów z kursu sześciu klas gimnazjum ośmioklasowego do końca roku szkolnego 1938/39.

Egzaminy te mogą być przeprowadzone w miarę potrzeby kilka razy w roku. Do egzaminu należy dopuszczać wszystkich zgłaszających się — bez względu na to, ile razy i w jakich odstępach czasu przystępowali do tego egzaminu.

Podsekretarz Stanu:
(—) Jerzy Ferek Błeszyński.

Otrzymują:
Kuratoria Okręgów Szkolnych
Urząd Wojew. Śląski (Wydz. Ośw. Publ.).

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
Nr II — 14689/38

Toruń, dnia 31 maja 1938 r.

W sprawie egzaminu eksternów z kursu sześciu klas gimnazjum ośmioklasowego.

Dyrekcjom szkół śrdenich ogólnokształcących w Okręgu do wiadomości.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) Dr Antoni Ryniewicz.

117.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
Nr II S — 1869/38

Warszawa, dnia 20 maja 1938 r.

Uwagi o egzaminach w szkołach średnich ogólnokształcących.

Obserwacje egzaminu wstępnego do gimnazjum i liceum jak również egzaminu ukończenia gimnazjum ujawniły szereg uchybień pod względem formalnym i rzeczowym oraz niezgodności z obowiązującymi regulaminami.

W związku z tym Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zwraca uwagę na konieczność przestrzegania regulaminów.

W szczególności należy unikać na przyszłość następujących uchybień:

I. Egzamin wstępny do gimnazjum.

1. Przy egzaminie wstępnym zachodziły przypadki, że wymagano od zgłaszających się do egzaminu dokumentów nie wymienionych w § 7 odnośnego regulaminu (n. p. świadectwa szczepienia ospy, zaświadczenia obywatelstwa i t. p.).

2. Wprowadzano osobnych egzaminatorów historii i języka polskiego, oraz geografii i przyrody dla kandydatów, wymienionych w § 11 a regulaminu, lub też wbrew wskazaniom § 15 gdy był jeden egzaminator nie uwzględniano wiadomości z historii na egzaminie z języka polskiego lub przyrody na egzaminie z geografii.

3. Nie przestrzegano ściśle czasu trwania egzaminu określonego w § 17 i nie kończono egzaminu ustnego jednego kandydata w przeciągu jednego dnia.

Zaznaczyło się również niedomaganie organizacyjne w sposobie indywidualnego przeprowadzania egzaminów. Wyznaczanie bowiem na jeden określony termin większych grup kandydatów (do 30 osób) do egzaminu powodowało długie wyczekiwanie dzieci na ich kolej; byłoby bardziej celowe powoływanie na egzamin grup mniejszych z wyznaczeniem dla każdej z nich ścisłego terminu.

4. W wielu przypadkach komisje były czynne w niepełnym składzie i bez udziału delegata szkoły powszechnej.

5. Należy również wyjaśnić, że po ukończeniu egzaminu pewnej grupy kandydatów, komisje powinny ustalić, którzy z nich nadają się do podjęcia studiów w gimnazjum i ogłosić im wynik egzaminu. Odkładanie decyzji do końcowego posiedzenia komisji nie jest zgodne z przepisami. Posiedzenie końcowe w myśl § 22 ma za zadanie wyłącznie dokonać wyboru spośród kandydatów, którzy zdali egzamin, w przypadku gdy liczba miejsc wolnych w klasie I jest mniejsza od liczby zakwalifikowanych kandydatów.

6. W sprawie tematów na egzamin piśmienny zaznaczyć należy, że ich dobór i szczegółową redakcję powinny uskuteczniać komisje danej szkoły we własnym zakresie; ustalanie bowiem tematów przez zespoły dyrektorskie w porozumieniu z przedstawicielami szkolnictwa powszechnego okazało się w praktyce niecelowe. Zdarzało się nieraz, że dawano tematy zbyt trudne (zwłaszcza z arytmetyki), wymagające szczególnej pomysłowości. To sprzeciwia się § 13 regulaminu, który jasno określa rodzaj i stopień trudności tematów egzaminacyjnych. Oczywiście nie wyklucza to możliwości wspólnego rozważania zagadnień, dotyczących egzaminu, w celu określenia ogólnych wskazań w sprawie zakresu i stopnia trudności tematów.

II. Egzamin ukończenia gimnazjum.

1. Ponieważ egzaminu ukończenia gimnazjum z powodu wielkiej liczby przedmiotów stawia duże wymagania wytrzymałości psychicznej i fizycznej uczniów, należy zwrócić uwagę na sposób jego przeprowadzenia i tak go zorganizować, aby umożliwić zdającym bardziej równomierny rozkład wysiłku w granicach czasu, przeznaczonego na egzamin. W związku z tym było by wskazane, żeby część praktyczną egzaminu z robót ręcznych przeprowadzić w terminie przeznaczonym na egzaminy piśmienne, a przy egzaminie ustnym łączyć przedmioty pokrewne w grupy, przy czym uczniowie mogli by zdawać egzamin z drugiej grupy przedmiotów przed południem, z drugiej — popołudniu.

2. Przy organizowaniu egzaminów należy zwrócić większą uwagę na odpowiedni dobór członków komisji.

Członkowie komisji powinni ściślej niż dotąd przestrzegać przepisów § 21 regulaminu, który wkłada na nich obowiązek uczestniczenia w egzaminie i czynnego udziału we wszystkich pracach komisji, przy czym ustalanie ocen powinno się odbywać komisyjnie z uwzględnieniem wszystkich momentów wyszczególnionych w § 26 regulaminu. Przy egzaminie należy podać gruntownemu badaniu tych kandydatów, którzy jako uczniowie szkół bez uprawnień nie otrzymali promocji z klasy czwartej.

3. W odniesieniu do części merytorycznej egzaminu należy podkreślić, że dobór tematów piśmiennych jako też pytań ustnych powinien opierać się w myśl § 10 co do zakresu materiału naukowego, jego sposobu ujęcia i skali wymagań na programie nowego gimnazjum. W związku z tym należy unikać pytań (zwłaszcza w niektórych przedmiotach, n. p. język polski), które wybiegają poza program i których stopień trudności dorównywa pytaniom przy egzaminie dojrzałości; z drugiej strony nie można się ograniczyć jedynie do materiału kl. IV, co zdarzało się nieraz przy egzaminie takich przedmiotów, jak historia, geografia a zwłaszcza biologia. W praktyce punktem wyjścia przy egzaminowaniu może być materiał programowy klasy IV, do którego należy nawiązywać pytania z materiału klas poprzednich, zwłaszcza jeśli materiał ten pozostaje w ścisłym związku z omawianym konkretnie zagadnieniem.

Wspomnieć należy też zbyt szablonowy sposób egzaminowania z matematyki (nie uwzględnianie tematów teoretycznych) oraz brak względnie nie wyzyskanie pomocy naukowych.

III. Przyjmowanie uczniów do liceum ogólnokształcącego.

1. Sposób przyjmowania uczniów do liceum budził zastrzeżenia, zwłaszcza z powodu dowolności stosowania zwolnień. Zdarzały się przypadki, że zwalniano uczniów tylko z części egzaminu, czego regulamin nie przewiduje albo też rozszerzono zakres egzaminu na przedmioty nie objęte wykazem podanym w § 10 regulaminu względnie naznaczono kandydatom egzamin z przedmiotów, z których regulamin przewiduje swobodę wyboru. To wszystko stoi w wyraźnej sprzeczności z jego przepisami.

Ostateczne wyniki egzaminu powinny być ustalone, zgodnie z § 13, całostkowo, bez wyróżniania jego części piśmiennej i ustnej, oraz poszczególnych przedmiotów egzaminacyjnych. Decydować o wyniku egzaminu powinny takie czynniki, jak odpowiednie zdolności oraz pewien zakres przyswojonej wiedzy i zamiłowania kandydata. Dlatego niewłaściwą jest rzeczą w ocenie ostatecznej zwracać uwagę tylko na jeden z wymienionych czynników, co w praktyce

ograniczało się zazwyczaj do badania zasobu wiadomości kandydata.

2. W sprawie treści egzaminu zauważyć należy, że tematy piśmienne były niejednokrotnie za trudne i niezgodne pod względem zakresu materiału i sposobu ujęcia z obowiązującym programem. Tematy powinny być tak sformułowane, żeby były dla kandydata zrozumiałe i dotyczyły zagadnień, dla których rozwiązania kandydaci posiadają dostateczny zapas materiału faktycznego, nabyty w ciągu nauki gimnazjalnej. Byłoby wskazane egzamin ustny rozpoczynać od rozmowy z kandydatem, w której mógł by się swobodnie wypowiedzieć i w ten sposób wykazać swe zainteresowania, przedstawić co i jak czytał w dziale przynajmniej jednego z przedmiotów egzaminu. Na tle tak przeprowadzonej rozmowy można sformułować pytania bardziej szczegółowe z zakresu zagadnień podstawowych, przede wszystkim klasy czwartej w oparciu jednak o wiadomości, zdobyte w poprzednich latach nauki. W związku z tym kandydat powinien wykazać pewną sprawność i umiejętność posługiwania się środkami pomocniczymi i przyrządami, dlatego przy egzaminie w większej mierze niż dotąd powinny znaleźć zastosowanie różnego rodzaju pomoce naukowe.

3. W ten sposób przeprowadzony egzamin wymaga starannego obmyślenia przez nauczyciela środków badania kandydatów i umiejętnego ich stosowania i należytego przygotowania się samego nauczyciela.

Odpowiednio przygotowany pod względem organizacyjnym i rzeczowym egzamin osiągnie swój cel i spełni swe zadanie jako narzędzie selekcyjne, które umożliwi lepszy dobór młodzieży, uzdolnionej do studiów licealnych. Wymienione powyżej sprawy nie wyczerpują zapewne wszystkich możliwych uchybień, jakie popełniono lub jakie w przyszłości mogą się zdarzyć, dlatego Ministerstwo prosi Kuratorium (Wydział Oświecenia Publicznego) o poddanie egzaminów dalszej bacznej obserwacji, zbieranie spostrzeżeń i przedstawianie ich Ministerstwu przy sposobności sprawozdań rocznych.

Podsekretarz Stanu:
(—) Jerzy Ferek Błeszyński.

Otrzymują:
Kuratoria Okręgów Szkolnych
Śląski Urząd Wojew. Wydz. Ośw. Publ.
Liceum Krzemienieckie.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
Nr II — 14690/38.

Toruń, dnia 31 maja 1938 r.

Uwagi o egzaminach w szkołach średnich ogólnokształcących.

Dyrekcjom szkół średnich ogólnokształcących w Okręgu do wiadomości.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) *Dr Antoni Ryniewicz*

———

118.

Zamykanie szkół w przypadkach pryszczycy zwierząt.

Okólnik Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego z dnia 14 maja 1938 r. Nr O — 12978/38.

Inspektoraty Szkolne oraz Dyrekcje i Kierownictwa wszystkich szkół w Okręgu.

Na podstawie pisma Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 10 maja 1938 r. Nr II W — 3960/38 wyjaśniam, że z punktu widzenia zdrowia dzieci szkolnych nie ma żadnych wskazań, dotyczących zamykania szkół. Brak jest również przepisów nakazujących stosowanie jakichkolwiek bądź zarządzeń w szkołach w przypadkach pryszczycy zwierząt. Władze szkolne nie powinny więc zarządzać zamykania szkół, ani przerywać nauki szkolnej.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 1938 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1937 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 245 ex 1938) nadaje następujące uprawnienia starostom w razie stwierdzenia pryszczycy zwierząt: (art. 40 b): a) starosta zakaże opuszczania zagrody zapowietrzonej bez uprzedniego oczyszczenia i odkażenia odkrytych części ciała, obuwia, odzieży i innych przedmiotów, mogących być roznosicielami zarazy, b) starosta może zarządzić strzeżenie zagrody zapowietrzonej przez policję lub osoby cywilne, a nadto zamknięcie pewnych dróg lub ulic dla ruchu osób lub zwierząt.

Uzyskanie tych uprawnień może spowodować niedopuszczenie do szkoły dzieci pochodzących z zagrody zapowietrzonej, lecz w tym przypadku dzieci również mogą uczęszczać do szkoły po przeprowadzeniu oczyszczenia i odkażenia. Środki odkażające powinny być dostarczone na koszt Państwa (art. 92 punkt 2 poz. g wspomnianej ustawy).

Większe trudności powstać mogą w razie „zamknięcie pewnych dróg i ulic dla ruchu osób i zwierząt“. Szkoła powinna być nadal czyn-

ną dla dzieci, które mogą do niej przybyć drogami otwartymi dla ruchu.

Jak wynika ze wspomnianych przepisów, władze administracji ogólnej nie są upoważnione do zamykania szkół w przypadku pryszczycy zwierząt.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) *Dr Antoni Ryniewicz.*

119.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
Nr BP — 14270/38

Toruń, dnia 25 maja 1938 r.

Zaliczenie bezpłatnej praktyki do czasokresu wymaganego do ustalenia.

Okólnik Nr 149.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pismem z dnia 16 lutego 1938 r. Nr BP — 8519/37 wyjaśniło, że w myśl art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr 104, poz. 873), przez pracę nauczycielską, wymaganą do ustalenia, należy rozumieć pracę w szkołach państwowych i publicznych oraz prywatnych, mających pełne lub niepełne prawa szkół państwowych lub publicznych.

Jak z powyższego wynika, przepis ten ma na względzie każdą pracę nauczycielską w wymienionych szkołach, bez względu na charakter stosunku służbowego, na którego podstawie jest pełniona. Podkreśla to również treść art. 9 powołanej ustawy, w której wyraźnie położono nacisk jedynie na faktyczne pełnienie obowiązków służbowych w szkole, bez jakichkolwiek innych zastrzeżeń.

W tym stanie rzeczy Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyjaśniło, że praktyka nauczycielska wprowadzona okólnikiem Ministerstwa Nr 28 z dnia 7 marca 1933 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 2, poz. 38), stanowi pracę w szkołach w rozumieniu art. 8 ust. 3 powołanej ustawy, o ile tylko praktyka ta odpowiada innym postanowieniom tego artykułu, a w szczególności, analogicznie do ust. 4, jeżeli pełniona była w wymiarze co najmniej 14 godzin tygodniowo.

Powyższe wyjaśnienie należy mieć na uwadze przy sporządzaniu wniosków o ustalenie nauczycieli w służbie, względnie przy ustalaniu nauczycieli, którzy mają za sobą bezpłatną praktykę nauczycielską.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) *Dr Antoni Ryniewicz.*

Otrzymują:
Inspektorowie Szkolni.

120.

W sprawie „Dni Morza“.

Okólnik Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego z dn. 1 czerwca 1938 r. Nr O — 14973/38.

Inspektoraty Szkolne oraz Dyrekcje i Kierownictwa wszystkich szkół w Okręgu.

W czasie od dnia 23 do 30 czerwca b. r. odbędą się na terenie całego Państwa „Dni Morza“, organizowane przez Ligę Morską i Kolonialną.

Przychylając się do prośby Głównego Komitetu „Dni Morza“ z dnia 24 maja 1938 r. Nr 1054/Wych./38 polecam z okazji urządzanej imprezy przeprowadzić z młodzieżą szkolną odpowiednie pogadanki względnie obchody w ostatnim dniu nauki bieżącego roku szkolnego oraz zachęcić młodzież do samodzielnego wzięcia udziału w uroczystościach lokalnych organizowanych w czasie „Dni Morza“.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego:
(—) *Dr T. Rakowski*
Naczelnik Wydziału.

121.

O zachowaniu się młodzieży szkolnej poza szkołą.

Okólnik Kuratorium O. S. Pom. z dnia 9 czerwca 1938 r. Nr O — 16260/38.

Do

Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcyj i Kierownictw szkół oraz ogółu Nauczycielstwa w Okręgu.

W okresie letnim młodzież szkolna z natury rzeczy dużą część czasu spędza poza szkołą i jest pozbawiona często opieki rodziców oraz nauczycieli.

Przebywanie na świeżym powietrzu, upra-

wianie sportów, wędrówki w grupach rówieśników posiadają pierwszorzędne wartości wychowawcze z tym jednak zastrzeżeniem, by młodzież nie była narażona na niebezpieczeństwa wychowawcze, wynikające z niedostatecznego wyrobienia życiowego i wpływów przygodnego towarzystwa.

Obserwacje poczynione w ubiegłych latach oraz na początku obecnego okresu letniego nakazują zwrócenie baczniejszej uwagi na szereg objawów niepokojących. Zaliczyć można do nich jako najbardziej typowe: wagary młodzieży w czasie zajęć szkolnych, nieodpowiednie zachowanie się na ulicy, w parkach publicznych, na boiskach sportowych, w schroniskach turystycznych, przebywanie w podmiejskich lokalach rozrywkowych. W zachowaniu się młodzieży na ulicach miast razi stwierdzana często krzykliwość, tłumne chodzenie pod rękę pomimo, że względy na bezpieczeństwo ruchu i porządek ruchu osobowego nakazują przy przemarszach ulicami stosowanie kolumny czwórkowej, przy korzystaniu zaś z chodników najwyżej kolumny dwójkowej.

Co gorsza można nieraz zaobserwować nieodpowiednie zachowanie się młodzieży szkolnej nawet wtedy, gdy występuje ona pod kierownictwem nauczycieli, a więc w czasie wycieczek, na koloniach i obozach letnich. Podkreślić zwłaszcza trzeba niedbały, świadczący o braku schludności wygląd zewnętrzny, niestosowanie się do przepisów mundurowych **(brak tarcz)**, brak dyscypliny zespołowej, głośne rozmowy i śmiechy, chodzenie pod rękę, nietrzymanie kroku w kolumnie marszowej, nieprzestrzeganie regulaminów w schroniskach turystycznych lub bezmyślne niszczenie w nich sprzętów użytkowych.

Przy generalnym rozważaniu przytoczonych przykładowo niepokojących objawów nasuwa się uwaga, że zachowanie się młodzieży w okresie letnim jest sprawdzianem pracy wychowawczej szkoły i domu rodzicielskiego. W miarę bowiem jak zmniejsza się opieka czynników nadzorujących i maleje przymus zewnętrzny, tym silniej powinny działać bodźce wewnętrzne i wartości moralne postępowania, jako wynik systematycznej, konsekwentnej i zdecydowanej pracy wychowawczej. To też stała troska o podnoszenie poziomu wychowawczego szkoły tworzy główny środek zaradczy.

W związku z powyższym oraz na podstawie okólnika Nr 27 Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 2 czerwca 1938 r. (II W — 4936/38) polecam zastosować jako środki natury doraźnej następujące:

1) Omówienie w sposób dostosowany do wieku młodzieży sprawy jej zachowania się, apel do ambicji młodzieży i dążenie do wytworzenia wśród niej zrozumienia ważności zagadnienia.

Młodzież szkolna powinna wiedzieć, że swym postępowaniem musi dawać przykład innym, a nie wywoływać publiczną krytykę.

2) Poruszenie sprawy na zebraniach rodzicielskich i podkreślenie konieczności istotnego współdziałania domu i szkoły jako dwóch czynników współodpowiedzialnych za wychowanie młodzieży.

3) Energiczna i stanowcza postawa ogółu nauczycielstwa w przypadku stwierdzenia nieodpowiedniego zachowania się młodzieży.

Zajmowana często przez nauczycielstwo postawa obojętna jest bardzo szkodliwa.

4) Staranna organizacja wycieczek szkolnych, szkolnej akcji obozowej i kolonijnej oraz troskliwa opieka nad młodzieżą.

Z uchybień w tej dziedzinie należy wyciągać w odniesieniu do winnych nauczycieli konsekwencje służbowe.

5) Przestrzeganie porządku w schroniskach szkolnych. W związku z tym kierownicy szkolnych schronisk wycieczkowych jako odpowiedzialni za to przed swymi władzami są obowiązani w przypadkach nie stosowania się przez młodzież szkolną do obowiązujących przepisów zawiadamiać o tym Kuratorium z podaniem nazwiska ucznia, nazwy szkoły, do której uczęszcza, miejscowości oraz opisu wypadku wraz z datą.

Dyrekcje i Kierownictwa szkół zwrócą młodzieży uwagę na ten obowiązek kierowników szkolnych schronisk wycieczkowych.

6) Kontrola ze strony Inspektoratów Szkolnych oraz Dyrekcji i Kierownictw szkół.

7) Kontrola w miejscowościach odwiedzanych masowo przez wycieczki szkolne.

Czynniki powołane do wykonywania kontroli mają obowiązek zawiadamiać Kuratorium analogicznie jak kierownicy szkolnych schronisk wycieczkowych o wypadkach nieodpowiedniego zachowania się młodzieży.

Dyrekcje i Kierownictwa szkół zwrócą na to uwagę młodzieży szkolnej.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) Dr Antoni Ryniewicz.

122.

Komunikat w sprawie obozów organizowanych przez Polski Związek Wychowawców Fizycznych Okręgu Pomorskiego.

Kuratorium zwraca uwagę Dyrekcji Szkół Średnich i Zawodowych na akcję obozową, ogłoszoną przez Polski Związek Wychowawców Fizycznych Okręgu Pomorskiego, w części nie-

urzędowej niniejszego numeru Dziennika Urzędowego, która ma na celu wyszkolenie uczniów w roli instruktorów-pomocników nauczycieli w. f. w szkolnych organizacjach sportowych. Umożliwienie wzięcia udziału jednostkom z każdej niemal szkoły przez Dyrekcje Szkół i Opieki Rodzicielskie będzie stanowiło dalszy przyczynek do usprawnienia tej dziedziny sportu w życiu szkolnym.
Nr O — 15046/38.

123.

Wykaz
Inspektoratów Szkolnych w Okręgu Szkolnym Pomorskim z imiennym wykazem inspektorów i podinspektorów szkolnych.

1. Brodnica — Ziarno Karol, inspekt.
2. Bydgoszcz — Tarnowicz Stanisław — insp.
   Bydgoszcz — Kłapa Władysław, podinsp.
3. Chełmno — Mgr Wyrwiński Marceli, insp.
4. Chojnice — Burzyński Stanisław, inspekt.
   Chojnice — Zientarski Franciszek, p. o. podinsp.
5. Gdynia — Kopeć Karol, inspekt.
6. Grudziądz — Frankowski Florian, inspekt.
   Grudziądz — Siciński Wacław, podinsp.
7. Inowrocław — Majewski Ludwik, inspekt.
   Inowrocław — Mgr Król Franciszek, podinsp.
8. Kartuzy — Dominas Kazimierz, inspekt.
   Kartuzy — Kleinschmidt Leon, p. o. podinspekt.
9. Kościerzyna — Żytko Stefan, inspekt.
10. Lipno — Łapiński Kazimierz, p. o. inspekt. szk.
    Lipno — Czajkowski Zygmunt, p. o. podinspekt.
11. Nieszawa — Kosikowski Tadeusz, inspekt.
    Nieszawa — Mazur Józef, podinsp.
12. Nowe Miasto Lub. — Mgr Pietz Kazimierz, p. o. inspekt.
13. Rypin — Cezak Michał, p. o. inspekt.
14. Sępólno — Rochon Edward, inspkt. szk.
15. Starogard — Cieślikowski Zygmunt, insp. szk.
16. Świecie n. W. — Sołtysik Dominik, insp. szk.
    Świecie n. W. — Mgr Ciuryś Dominik, p. o. podinsp.
17. Szubin — Leśniewski Władysław, p. o inspekt.
18. Tczew — Staniszewski Franciszek, inspekt.
19. Toruń — Adamowicz Leon, p. o. inspekt.
    Toruń — Strzelecki Kornel, p. o. podinsp.
20. Tuchola — Mgr Jagielski Brunon, inspekt.
21. Wąbrzeźno — Mgr Marchwicki Tadeusz, inspekt.
22. Wejherowo — Wadowski Jan, inspekt.
    Wejherowo — Sroka Leon, p. o. podinsp.
23. Włocławek — Kubiak Franciszek, inspekt.
    Włocławek — Zarzycki Jan, podinsp.
24. Wyrzysk — Harasiewicz Antoni, p. o. insp.
    Wyrzysk — Nawacki Marian, p. o. podinsp.

124.

Ruch służbowy.

I. Pan Minister W. R. i O. P. poruczył pełnienie obowiązków wizytatora szkół w Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego w Toruniu:

1) p. Janowi Zygmuntowi Kozłowskiemu, kontr. naucz. Państwowego Liceum Handlowego w Toruniu, na czas od dnia 1 maja 1938 r. do odwołania,

2) p. Józefowi Wesołowiczowi, dyrektorowi Państwowego Gimnazjum z niemieckim językiem nauczania w Toruniu, na czas od dnia 15 maja 1938 r. do odwołania.

II.

1) Pan Kurator O. S. Pom. zamianował z dniem 1 czerwca 1938 r. p. Wincentego Łąckiego, kontraktowego nauczyciela Państwowego Gimnazjum im. Kr. Jana Sobieskiego w Wejherowie, nauczycielem tegoż zakładu.
(Nr BP — 11368/38).

2) Pan Kurator O. S. Pom. przeniósł z dn. 1 czerwca 1938 r. p. Zygmunta Czajkowskiego, nauczyciela szkoły ćwiczeń przy Państwowym Pedagogium w Toruniu, na stanowisko nauczyciela do publicznej szkoły powszechnej III st. org. Nr 1 w Lipnie. (Nr BP — 13382/38).

3) Pan Kurator Okręgu Szkolnego Pomorskiego przeniósł w stan spoczynku p. Henrykę Howicką, nauczycielkę Publicznej Szkoły Powszechnej w Skórczu, powiatu starogardzkiego, z dniem 31 maja 1938 r. (Nr BP — 11657/38).

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

125.

Dr Antoni Ryniewicz
Kurator Okręgu Szkolnego
Prezes Towarzystwa Przyjaciół
Torunia.

IDEA PRZEWODNIA ZLOTU[1]).

Przemówienie wygłoszone przed mikrofonem Rozgłośni Pomorskiej w Toruniu dnia 10 czerwca 1938 r.

Pomorze jest województwem wyjątkowo jednolitym pod względem narodowym. Polacy, osiedli tu od samego zarania dziejów, stanowią blisko 90% mieszkańców, zaprawionych do walki orężnej, politycznej i ekonomicznej o polskość tej ziemi. Jednolitość języka, religii i uczuć jest prawdziwie imponującą. Równocześnie jednak nasze województwo jest bardzo różnolite. Terytorialnie, oprócz właściwego Pomorza w skład jego wchodzą: Ziemia Chełmińska, Ziemia Dobrzyńska, Kujawy, Krajna i Pałuki. Proponowana nazwa: Województwo Kujawsko-Pomorskie byłaby dokładniejsza, ale nawet i ta nazwa podwójna byłaby jeszcze za ciasna dla bogatej mozaiki tych prastarych ziem polskich. Jeżeli z drugiej strony uprzytomnimy sobie bogactwo i rozmaitość dialektów na właściwym Pomorzu, n. p. kaszubski, stanowiący zupełnie odrębną grupę i dzielący się ze swej strony na kilka odcieni, następnie dialekty Kociewiaków, Borowiaków, że wymienię tylko najważniejsze — to musimy przyznać, że nasze województwo jest dla etnografa, językoznawcy, historyka — prawdziwą kopalnią interesujących faktów i zjawisk.

Ziemie te, które w ciągu dziesięcio-wiekowych dziejów przechodziły najrozmaitsze, często zupełnie odmienne koleje, od kwietnia b. r. zostały połączone w jedną większą jednostkę administracyjną, która ma wobec całego Państwa spełniać ważne i zaszczytne zadanie: być wierną i potężną strażą nad dolną Wisłą i Bałtykiem. Węzły administracyjne jak też stosunki gospodarcze i kulturalne będą niewątpliwie coraz ściślej łączyły wszystkich mieszkańców od Gdyni i Helu do Włocławka i Kruszwicy, w jedną zwartą rodzinę pomorską. Ogromnie ważną rolę na tym polu ma spełnić szkoła, która z jednej strony przez nauczanie będzie uświadamiała młodzież co do jej zadań i obowiązków wobec Pomorza, z drugiej strony przez wychowywanie będzie budziła w niej poczucie wojewódzkiej wspólnoty. Praca taka z natury rzeczy wymaga wiele czasu i skutki jej będą widoczne za kilka lub nawet kilkanaście lat. Młode pokolenie, siedzące obecnie na ławach szkolnych, będzie wchodziło w życie obywatelskie już z nowym nastawieniem wielko-pomorskim.

W tym dziele wychowawczym powinny pomagać szkole wszystkie instytucje społeczne przez urządzanie przedstawień, uroczystości propagandowych, zjazdów i obchodów zbiorowych. Otóż takimi to pobudkami kierowało się Towarzystwo Przyjaciół Torunia, gdy wystąpiło w jesieni ubiegłego roku z inicjatywą urządzenia na wiosnę tego roku zlotu młodzieży szkół powszechnych ze wszystkich powiatów nowego województwa. Inicjatywa ta spotkała się z powszechną życzliwością i zachętą. Projekt gorąco poparli p. Minister Raczkiewicz, wojewoda pomorski, p. Generał Bortnowski, inspektor armii, p. Wincenty Łącki, starosta krajowy i p. Leon Raszeja, prezydent miasta. Utworzono Komitet organizacyjny dzielący się na dziewięć wydziałów i zaczęła się intensywna praca przygotowawcza. Trzebaby wymienić długą serię prawdziwie dzielnych ludzi, którzy całe wybitne przygotowanie naukowe, artystyczne, czy techniczne wkładali w żmudną pracę, którzy nie szczędzili energii i wysiłków, by to pierwsze spotkanie najmłodszych pokoleń pomorskich wypadło jak najświetniej. Wszystkim przyświecała myśl wychowawcza całego przedsięwzięcia. Nie chodziło tylko o to, by dać dzieciom i dziesiątkom tysięcy gości możliwie najszlachetniejszą rozrywkę, ale jeszcze w wyższym stopniu o to, by pozostawić w umysłach i sercach młodocianych uczestników zlotu niezatarte wspomnienie tych dni, kiedy to wkrótce po utworzeniu rozszerzonego województwa pomorskiego dzieci tej ziemi zarówno te z nad Bałtyku jak i te z nad Gopła, z nad Noteci, z nad Drwęcy i długiego pobrzeża Wisły szły po ulicach starożytnego Torunia, stolicy województwa i składały hołd naczelnemu i ukochanemu wodzowi Armii, Marszałkowi Polski, Śmigłemu-Rydzowi. Sądzę, że moment ten będzie najpiękniejszym wspomnieniem w legendzie ich młodości, a znaczenie jego będzie wzrastało w ich duszy z latami.

Dla ogółu uczestników uroczystości czerwcowych pochód barwny młodzieży będzie równocześnie poglądową lekcją o charakterze naszej ziemi. Przemarsz dzieci przedszkoli powi-

[1]) W dniu 19 i 20 czerwca br. odbędą się w Toruniu wielkie uroczystości organizowane przez Wojsko i Społeczeństwo, mianowicie: wielka rewia wojskowa, poświęcenie dwunastu sztandarów pomorskich oddziałów piechoty i artylerii, zjazd Aeroklubów Rzeczypospolitej, przekazanie Armii daru Ziemi Pomorskiej, składającego się ze 120 ciężkich karabinów maszynowych, 1 działka przeciwpancernego, 13 samochodów oraz 2 kuchni polowych. W ramach tych uroczystości Zlot Młodzieży Pomorskich Szkół Powszechnych odtworzy widowisko historyczno-regionalne p. t. „Gryf w służbie Orła Białego”.

nien być doskonałą propagandą tych najmłodszych szkół, nie dosyć jeszcze u nas rozpowszechnionych. Pomysłowy pochód rozmaitych grup symbolizujących wszystkie przedmioty nauki szkolnej, jak też widok rozmaitych organizacyj wychowawczych powinien jeszcze bardziej zbliżyć starsze społeczeństwo do szkoły i przypomnieć mu olbrzymi i godny podziwu wysiłek polskiego nauczycielstwa. To też gdy jesienią w „Tygodniu Szkoły Powszechnej“ zapukają do naszych serc i skarbonek kwestarze Towarzystwa Popierania Budowy Szkół Powszechnych, znajdą jeszcze większe zrozumienie, niż w latach poprzednich.

Na drugą część pochodu złożą się grupy regionalne, przedstawiające w strojach starodawnych sławne grody, rozmaite ziemie pomorskie, miejscowe legendy, pieśni i tańce. Zgodnie z zaznaczoną poprzednio różnolitością Pomorza będzie to barwny przegląd odmiennych strojów i zwyczajów pomorskich, pstra mozaika dawnego życia pomorskiego, odtworzonego ze znacznym nakładem pracy, erudycji i kosztów. Myliłby się jednak ten, kto, zachwycony barwnością i rozmaitością młodzieńczych grup, nie zwróciłby równocześnie uwagi na zdumiewającą jednolitość tych zewnętrznie odrębnych gromad, tę jednolitość najcenniejszą, bo wypływającą ze zgodnego rytmu tysiąca młodych serc, jednakowo kochających swoje Pomorze i jednakowo gotowych do wszelkich ofiar dla tej ziemi, a przez to i dla całej Polski.

Tę wielką myśl wychowawczą uroczystości czerwcowych podkreśla i ujmuje, jakby złotą wstęgą, hasło przewodnie całego zlotu „Gryf w służbie Białego Orła“.

126.

„Gryf w służbie Białego Orła“.

Symboliczne widowisko historyczno-regionalne
w pięciu częściach
w wykonaniu pomorskiej młodzieży
szkół powszechnych
w układzie: Tadeusza Szlęzaka,
Kierownika szk. powszechnej Nr 5 w Toruniu.

Ogólny program widowiska.

Wstęp: Powitanie.

Część I: Symboliczne zobrazowanie pracy przedszkoli.

Część II: Symboliczne zobrazowanie pracy młodzieży szkół powszechnych w dziedzinie nauczania.

Część III: Symboliczne zobrazowanie pracy młodzieżowych organizacyj szkolnych.

Część IV: Symboliczny pochód miast pomorskich w historycznych obrazach.

Część V: Hołd regionalnych grup młodzieży pomorskiej.

Zakończenie: Symboliczne przedstawienie zjednoczenia i zbratania ziem i miast Wielkiego Pomorza.

Uwagi ogólne.

Widowisko odbywać się będzie na Placu Rewii, na którym wyznaczono białymi liniami dużą mapę Wielkiego Pomorza, a na niej punkty miast pomorskich.

Dookoła mapy będzie wiodła trasa przemarszu wszystkich zespołów. Poniżej granicy południowej Pomorza będzie zbudowane duże podium do występów poszczególnych zespołów.

Młodzież biorąca czynny udział w części I, II i III przemaszeruje tylko wyznaczoną trasę.

Młodzież biorąca czynny udział w części IV po wystąpieniu na podium przejdzie do wyznaczonych punktów swoich miast.

Młodzież, biorąca czynny udział w części V, po wystąpieniu na podium i złożeniu hołdu przejdzie również na mapę Pomorza, na której zajmie miejsca przypadające poszczególnym regionom.

W czasie przemarszu młodzieży czynnej w części I, II i III i częściowo w IV — przygrywać będą orkiestry.

W czasie hołdu ziem przygrywać będą kapele ludowe.

Wstęp: „Powitanie“.

Po przybyciu Przedstawicieli Rządu ruszy czoło pochodu i podejdzie na tle pieśni „Ziemio Pomorska“ — Z. Moczyńskiego (z towarzyszeniem orkiestry) do trybuny.

Na czele młodzież nieść będzie dużego Orła Polskiego, a za nim tejże wielkości Gryfa pomorskiego. Te eksponaty zostaną ustawione po obydwu stronach trybuny honorowej. Następnie postępować będą poczty sztandarowe kilkunastu szkół powszechnych oraz delegacje młodzieży, która we wstępnym przemówieniu powita Dostojnych Gości i złoży wiązankę biało-czerwonych róż.

Po przemówieniu ucznia — członka delegacji — chór odśpiewa pieśń p. t. „O Marszałku Śmigłym-Rydzu“ w układzie F. Maklakiewicza.

Część I. „Symboliczne zobrazowanie pracy przedszkoli“.

Na czele młodzież będzie nieść wielki transparent z napisem „Gryf w służbie Białego Orła“, a za nim transparent z napisem: „Praca Przedszkoli“.

Na przedzie maszerować będzie 24 małych doboszów w strojach historycznych — bębniąc do taktu marsza. Za nimi dzieci nieść będą transparent z napisem: „Kochamy Naszego Wodza“.

Następnie ku trybunie zbliżać się będą ma-

łe dzieci w historycznych mundurach ułanów księcia Józefa Poniatowskiego. Na czele pojedzie mały dowódca. „Ułani" przejadą na tle pieśni ułańskiej śpiewanej przez chór. Wszyscy ułani — w liczbie 60 — pojadą na białych koniach zrobionych na wzór „Lajkonika".

Z kolei dzieci nieść będą transparent z napisem: „Nasze bajeczki"; a za nim przejdą grupy inscenizujące bajki:

1. „Królewna Gwiazdeczka" — na gondoli ciągnionej przez łabędzie.
2. „Kopciuszek" — w złocistej karocy.
3. Gulliwer i lilipuci — z okrętem.
4. „Śnieżka i krasnoludki" — na platformie ciągnionej przez grzyby.

Część II. „Symboliczne zobrazowanie pracy młodzieży szkół powszechnych w dziedzinie nauczania".

Na czele dzieci nieść będą transparent z napisem:

„Czego uczymy się w szkole".

I. Dział: Transparent: „Religia".

Obraz 1 — „Modele kościołów pomorskich".
„ 2 — Symboliczne postacie: „Wiara — Nadzieja — Miłość".
„ 3 — „Krucjata".
„ 4 — „Sodalicja Mariańska".

II. Dział: Transparent: „Język polski".

Obraz 1 — Elementarz i obrazy z jego wnętrza.
„ 2 — Zeszyt — kałamarz — pióro — ołówek — kreda.
„ 3 — Znaki pisarskie.
„ 4 — Tablice ortograficzne.
„ 5 — Rzeczowniki.

Literatura:

Obraz 6 — Książki.
„ 7 — „W pustyni i puszczy".
„ 8 — „Robinson Kruzoe".
„ 9 — „Tatarzy" — z „Trylogii".
„ 10 — „Balladyna".
„ 11 — „Pan Tadeusz" — 60 par dzieci w strojach historycznych odtańczy poloneza przy dźwiękach orkiestry.

III. Dział: Transparent: „Historia".

Obraz 1 — Lech z drużyną i gniazdo białego orła.
„ 2 — Mysia wieża i myszki.
„ 3 — Rycerze z X i XIII wieku.
„ 4 — Krzyżacy.
„ 5 — Płowce.
„ 6 — Kazimierz Wielki — król chłopków.
„ 7 — Szlachta — w. XVI.
„ 8 — Stefan Batory.
„ 9 — Ogłoszenie Konstytucji 3 Maja.
„ 10 — Kosynierzy.
„ 11 — Wybicki — twórca hymnu państwowego.
„ 12 — Powstanie listopadowe.
„ 13 — Powstańcy z r. 63.
„ 14 — P. O. W.
„ 15 — Orlęta lwowskie.
„ 16 — Hallerczycy.
„ 17 — Powstańcy wielkopolscy.
„ 18 — Fragment bitwy z r. 1920 — ks. Skorupka.

IV. Dział: Transparent: „Geografia".

Obraz 1 — Mikołaj Kopernik.
„ 2 — Górale.
„ 3 — Huculi.
„ 4 — Górnicy.
„ 5 — Krakowiacy.
„ 6 — Łowiczanie.
„ 7 — Arabowie — karawana.
„ 8 — Hindusi.
„ 9 — Murzyni — karawana.
„ 10 — Osadnicy polscy w Paranie.

V. Dział: Transparent: Przyroda.
Transparent: „Przyroda żywa".

Obraz 1 — Rośliny rezerwatowe — pomorskie.
„ 2 — Kogut — kura — kurczęta.
„ 3 — Chrabąszcz.

Transparent: „Przyroda martwa".

Obraz 1 — Dzwonek elektryczny.
„ 2 — Poziomnica.
„ 3 — Termometr.
„ 4 — Okulary.
„ 5 — Magnes.
„ 6 — Ogniwa.

VI. Dział: Transparent: Arytmetyka z geometrią.

Obraz 1 — Zeszyt rachunkowy.
„ 2 — Żywa tabliczka mnożenia.
„ 3 — Ułamek dziesiętny.
„ 4 — Cyrkiel — linia — trójkąt — kątomierz — sześcian.

VII. Dział: Transparent: Rysunek.

Obraz 1 — Blok — pędzel — farby.
„ 2 — Rysownicy.

VIII. Dział: Transparent: Zajęcia praktyczne.

Obraz 1 — Rękodzielnicy.
„ 2 — Ogrodnicy.
„ 3 — Gosposie.
„ 4 — Kultura życia codziennego.

IX. Dział:: Transparent: Śpiew.

Obraz 1 — Znaki muzyczne.
„ 2 — Nuty.
„ 3 — Teksty — melodie

na tle pieśni „Leć pieśni w dal“ Szopskiego.

X. Dział: Transparent: Ćwiczenia cielesne.
Obraz 1 — Sporty letnie:
1. Pływacy.
2. Kajakowcy.
„ 2 — Sporty zimowe:
1. Łyżwiarze.
2. Hokeiści.
3. Saneczkujący.
4. Narciarze.
„ 3 — Obozownictwo.
„ 4 — Gry i zabawy:
1. Klasy niższe.
2. Piłkarze.
3. Palanciści.
„ 5 — Strzelectwo.
„ 6 — Rowerzyści.

Część III. „Symboliczne zobrazowanie młodzieżowych organizacyj szkolnych“.

Obraz 1 — L. O. P. P.
„ 2 — L. M. K.
„ 3 — P. C. K.
„ 4 — P. B. K.
„ 5 — Tow. P. B. P. S. P.
„ 6 — Samorząd szkolny.
„ 7 — Spółdzielnie szkolne.
„ 8 — Szkolne Kasy Oszczędności.
„ 9 — Radio-amatorzy.
„ 10 — Zuchy — Harcerze.

Część IV. „Symboliczny pochód miast pomorskich w historycznych obrazach“.

Przebieg akcji: Młodzież dwudziestu pięciu miast pomorskich odtwarza najbardziej charakterystyczne momenty z dziejów Pomorza, związane ściśle z historią swych miast lub przedstawia w odpowiednich symbolicznych obrazach najistotniejsze cechy danego miasta.

Na czele każdego zespołu widnieje herb miasta z jego nazwą. W momencie podejścia do trybuny honorowej, uczeń niosący herb podchodzi za trybunę honorową i staje za nią tak, że w końcu zostanie ona otoczona herbami wszystkich miast pomorskich, tworzącymi zwarte półkole.

Zespoły historyczne albo przechodzą przed trybunę albo wchodzą na podium i inscenizują dany moment historyczny.

Po występie — każdy zespół — przechodzi na mapę Pomorza, stając w punkcie swojego miasta.

Dla orientacji widzów niesie młodzież w każdym zespole za herbem — transparent, na którym wypisany jest temat danego obrazu.

Zespoły występują w chronologicznym porządku według momentów historycznych.

Obraz 1 **Toruń** — Na czele pochodu historycznego, postępować będą Mieszczanie toruńscy w historycznych strojach z XVI wieku (obraz inscenizowany).
Obraz 2 **Kruszwica** — „Piast z kołem“ — „Ziemowit i aniołowie“.
Obraz 3 **Sępólno** — „Dąbrówka nadaje rycerzowi Borucie Komierowo“.
Obraz 4 **Pelplin** — „Św. Wojciech“.
Obraz 5 **Chełmno** — „Najstarsze miasto pomorskie“.
Obraz 6 **Tuchola** — „Legenda o powstaniu miasta“ — „Tu hola“ (obraz inscenizowany).
Obraz 7 **Świecie** — „Świętopełk wraca z wyprawy wojennej na Krzyżaków“.
Obraz 8 **Lipno** — „Bracia Dobrzyńscy“.
Obraz 9 **Rypin** — „Władysław, książę dobrzyński nadaje miastu akt erekcyjny“ (obraz inscenizowany).
Obraz 10 **Szubin** — „Sędziwój z Szubina sprowadza Królowę Jadwigę do Polski“.
Obraz 11 **Nowemiasto** — „Jagiełło przyjmuje posłów krzyżackich“ (obraz inscenizowany).
Obraz 12 **Grudziądz** — „Mikołaj z Ryńska“.
Obraz 13 **Brodnica** — „Kazimierz Jagiellończyk przyjmuje delegację Związku Jaszczurczego“ (obraz inscenizowany).
Obraz 14 **Nieszawa** — „Kazimierz Jagiellończyk nadaje osadzie prawa miejskie“ (obraz inscenizowany).
Obraz 15 **Toruń** — „Pokój toruński“ (obraz inscenizowany).
Obraz 16 **Wąbrzeźno** — „Świątobliwy Bernard z Wąbrzeźna“.
Obraz 17 **Wejherowo** — „Jakub Wejher“ (obraz inscenizowany).
Obraz 18 **Tczew** — „Dąbrowski przez Tczew do morza“.
Obraz 19 **Włocławek** — „Flisacy na galarze i obrazy z dziedziny przemysłu“.
Obraz 20 **Inowrocław** — „Jan Kasprowicz — syn Kujaw“ (obraz inscenizowany).
Obraz 21 **Kartuzy** — „Wyroby ludowe ludu kaszubskiego“ — „Z walk z zaborcą na polu oświatowym“.
Obraz 22 **Kościerzyna** — „Zajęcia Kaszubów południowych“ (wchodzą na tle pieśni: „Niech nam Gryf Kaszebści żeje“ — mel. Wieczorek).
Obraz 23 **Starogard** — „Przemysł miasta“.
Obraz 24 **Chojnice** — „Charzykowo — największy ośrodek żeglarski“.
Obraz 25 **Bydgoszcz** — „Największy ośrodek przemysłowy Pomorza“ (obraz inscenizowany).
Obraz 26 **Puck** — „Polska skrzydlata“.
Obraz 27 **Gdynia** — „Okno na świat“ (dźwig, latarnia morska, stworzenia żyjące w

morzu — mewy). Wchodzą na tle pieśni „Ku morzu zwróćmy zwarty front“ — N. Ruchniewicz.

Obraz 28 **Gdańsk** — „Nad Gdańskiem czuwa straż“. Wchodzą na tle pieśni „Polskie sztandary“ — Tylewskiego (obraz inscenizowany).

Część V. „Hołd regionalnych grup młodzieży pomorskiej“.

Przebieg akcji:

Młodzież poszczególnych regionów pomorskich podchodzić będzie do podium na tle (śpiewanej przez chór) pieśni regionalnej. Każdy zespół po wyjściu na podium, zainscenizuje wybrany fragment obrzędu ludowego — odtańczy charakterystyczny taniec, a następnie podejdzie do trybuny honorowej i złoży hołd, wygłaszając odpowiednie przemówienie. Niektóre zespoły wręczą symboliczne dary.

Po złożeniu hołdu każdy zespół przechodzi na mapę Pomorza, na której zajmie miejsce na terenie swej ziemi.

Wystąpią wszystkie grupy regionalne Wielkiego Pomorza.

Wystąpią zatem zespoły regionalne:

1. Grupa zawodowa — Rybacy — na oryginalnej wielkości kutrze.
2. Kaszubi.
3. Kociewiacy.
4. Borowiacy.
5. Dobrzyniacy.
6. Pałucy.
7. Lubawiacy.
8. Chełminiacy.
9. Krainiacy.
10. Kujawiacy.

Zakończenie:

Symboliczne przedstawienie zjednoczenia i zbratania ziem i miast Wielkiego Pomorza.

Po przejściu zespołu kujawskiego na mapę Pomorza podjedzie przed trybunę honorową olbrzymi model „Gromu“ w otoczeniu młodzieży gdyńskiej — jako marynarzy — na tle pieśni: „Chociaż każdy z nas jest młody“ — Kowalskiego.

Po zatrzymaniu się przed trybuną honorową młodzież gdyńska złoży ślubowanie w imieniu młodzieży Wielkiego Pomorza. W tym momencie we wszystkich punktach miast na mapie zabłysną znicze. Ślubowanie zakończy się słowami: „Twierdzą nam będzie każdy próg“, które wypowie wszystka młodzież zebrana na Placu Rewii.

Po złożeniu przyrzeczenia zabłysną światła na wielkim krzyżu wzniesionym w dali naprzeciw trybuny honorowej i wszyscy obecni na Placu Rewii odśpiewają pieśń: „Wszystkie nasze dzienne sprawy“.

Uwaga końcowa: Widowisko rozpoczyna się o godz. 17 a kończy o godz. 19,40.

Chór międzyszkolny powszechnych szkół toruńskich pod batutą Józefa Nowakowskiego, nauczyciela p. s. p. nr 5. Orkiestrami wojskowymi dyryguje kapitan Z. Grabowski.

127.

DR JÓZEF GAJEK

Prace sekcji etnograficznej przy Komitecie Zlotu Młodzieży w Toruniu.

W związku ze Zlotem Młodzieży w Toruniu przy Głównym Komitecie powstała sekcja etnograficzna, której zadaniem było odtworzyć dawne pomorskie stroje ludowe i zadanie to napozór łatwe, okazało się w realizacji bardzo trudne, dawne bowiem stroje zaginęły mniej więcej w połowie wieku XIX, wypierane przez fabryczną manufakturę i niemiecką administrację. Ludzie, którzy stare stroje posiadają, liczą obecnie około 80 lat i reprodukowanie strojów na podstawie ich rozmów natrafia na olbrzymie trudności; ich pamięć bowiem i zdolność szczegółowego przedstawienia dawnych strojów jest bardzo ograniczona.

W pracy naszej poszliśmy w dwu kierunkach: 1) Komitet rozesłał do nauczycielstwa szczegółowo opracowaną ankietę, 2) Oprócz tego odbywaliśmy wraz z kierownikiem sekcji programowej, p. kier. Szlęzakiem, terenowe wycieczki.

Na ogół ankieta przyniosła ciekawy materiał. 30% autorów ankiet wywiązało się z zadania niemal w zupełności. Część ankiet dała rezultat negatywny, czy to skutkiem faktycznego braku materiału, czy to skutkiem pobieżnego traktowania tej sprawy, jako jednej z licznych ankiet.

Zgromadzone ankiety należało następnie opracować. Wpierw podzielono je wedle grup etnicznych, następnie każdy członek sekcji wziął do opracowania materiał odnoszący się do jednej grupy. Należało uzgodnić materiał wszystkich ankiet, stworzyć plastyczny obraz dawnego stroju, tak aby rysownik mógł na jego podstawie konkretnie odtworzyć szczegóły.

Niejednokrotnie materiał pochodzący z jednego etnograficznego obszaru wykazywał sprzeczności, wynikające z niedokładności opisów, zawartych w ankietach lub z rozpiętości wieku informatorów. Strój bowiem ludowy w ciągu kilku ostatnich dziesiątek lat XIX wieku ulegał ciągłym zmianom, starsi podawali stan dawniejszy, a młodzi stary przejściowy. Aby mimo tych trudności powierzone zadanie rozwiązać, rozbiliśmy materiał ankietowy w ramach każdej grupy na szczegółowe zagadnienia. Nakrycie głowy, bluza, sukmana, spodnie, każdy szczegół ubioru dawnej grupy opracowano osobno; na jednej karcie zestawiono dane do każdej części ubioru. W ten sposób sprzeczności i cechy powtarzające się wystąpiły wyraziście.

Na osobnej konferencji z rysownikiem ustalono ostateczną redakcję stroju każdej grupy. W ten sposób powstały barwne tablice strojów pomorskich, wedle których pracownia krawiecka wykonała modele.

Stroje pałuckie i kujawskie odtworzyliśmy inaczej, ponieważ ankiety z tych obszarów nie dały rezultatu, rozpocząłem badania terenowe i rzeczywiście przy pomocy Nauczycielstwa odnaleziono fragmenty dawnych strojów pałuckich, z których odtworzyliśmy w zupełności dawny strój. Na Krajnie staruszka krawcowa uszyła taki ubiór sporządzony z autentycznego materiału utkanego w tym celu na domowym warsztacie tkackim.

Właściwy cel pracy został rozwiązany i w Zlocie weźmie udział młodzież ubrana w dawne stroje ludowe. Nagromadzony jednak materiał przedstawia zbyt dużą wartość naukową, aby uważać pracę za skończoną. Nauczycielstwo pracujące w sekcji postanowiło po Zlocie nadal pracować i stworzyć monografię bogato ilustrowaną o dawnym stroju ludowym na Pomorzu. Droga do celu jeszcze daleka, krytyczna ocena sprzeczności, konieczność uzupełnienia materiałów, rozstrzyganie wątpliwości przez uzupełniające badania terenowe nasuwa tyle trudności, że praca nie będzie tak rychło ukończona. Nauczycielstwo pracujące w sekcji etnograficznej nad zrealizowaniem tych ambitnych zamierzeń zwraca się do Koleżanek i Kolegów z gorącą prośbą o dalszą pomoc. Każdy rysunek, każdy najdrobniejszy fragment starego stroju, napozór mało ważne informacje o kroju, kolorze, nazwach różnych części ubioru, przesyłanie zużytych skrawków materiałów sukiennych i płótna stanowią w naszej pracy bardzo ważną pozycję.

Prosimy więc o dalszą współpracę, a z drugiej strony podkreślamy, że każdy w pracy zachowa prawo autorskie do dostarczonych informacyj. Materiały prosimy przesyłać na adres: Toruń, Fosa Staromiejska 1. Wydział Pomorzoznawczy Instytutu Bałtyckiego, Józef Gajek.

128.

Sprawa członków korespondentów Instytutu Bałtyckiego.

Wydział Pomorzoznawczy Instytutu Bałtyckiego planuje w najbliższym czasie duże badania etno-socjologiczne na całym obszarze Wielkiego Pomorza i pragnie skupić do współpracy liczne rzesze inteligencji. Celem tej pracy jest stworzenie atlasu etno-socjologicznego, któryby stał na najwyższym poziomie naukowym i stanowił pożądaną przeciwwagę dla niemieckich tez naukowych, konstruowanych w celach politycznych.

Chodzi nam o stworzenie sieci członków korespondentów, zrośniętych i znających swoje środowiska. Zadania członków korespondentów będą polegały na opracowywaniu przesłanych im co 2 miesiące ankiet. Każda ankieta będzie tak dokładnie wyjaśniała w jaki sposób i jakie zagadnienie należy opracować, aby w samej pracy korespondent nie natrafiał na trudności. Godność Członka Korespondenta Wydziału pomorzoznawczego jest honorowa — otrzymywać on będzie jedynie nasze wydawnictwa i specjalny dyplom. Oprócz tego każdy z korespondentów zachowa prawa autorskie do zebranego materiału, t. zn. nie będzie pracował anonimowo, ale przy każdej dostarczonej przez niego wiadomości podawać będziemy nazwisko. Wiąże się z tym poczucie pewnej odpowiedzialności moralnej za dostarczone materiały za ich ścisłość i wiarygodność. Wydział Pomorzoznawczy przewiduje również urządzanie wspólnych zjazdów i kursów, na których omówi się wyniki rozpoczętych prac i dalsze plany na przyszłość.

Na Członków Korespondentów zapraszamy wszystkich ochotnych, nie będzie nam bowiem chodzić o stylistyczne ujęcie, ale zdobywanie suchych opisów drobnych faktów, ich wierność i wiarygodność. Dlatego też Członkiem Korespondentem może być każdy piszący miłośnik stron rodzinnych, środowiska w którym żyje i pracuje.

Zgłoszenia proszę przesyłać pod adres: Wydział Pomorzoznawczy Instytutu Bałtyckiego, Toruń, Fosa Staromiejska 1.

W zgłoszeniach prosimy o podanie nazwiska, adresu, zawodu, roku, miejsca urodzenia i określenie specjalnych zamiłowań. Ponieważ notatka ta dotrze zasadniczo do rąk nauczycieli zwracamy się z gorącą prośbą o nadsyłanie nam również adresów ewentualnych kandydatów na Członków Korespondentów z poza nauczycielstwa.

(—) Dr Józef Gajek.

129.

Komunikat w sprawie Kursu Wiedzy o Gdańsku, organizowanego w Gdyni w czasie od dnia 26 czerwca do dnia 8 ilpca 1938 r.

Kolegium Międzynarodowych Wykładów Akademickich im. Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego w Gdyni i Towarzystwo Przyjaciół Nauki i Sztuki w Gdańsku urządzają w Gdyni w czasie od dnia 26 czerwca do dnia 8 lipca b. r. kurs wiedzy o Gdańsku pod kierownictwem Rektora Kolegium Prof. Dra Tadeusza Hilarowicza, obejmujący całokształt wiadomości, dotyczących Gdańska. Program kursu obejmuje następujące przedmioty: Teren W. M. Gdańska. Rozmieszczenie nazwisk polskich na terenie W. M. Gdańska. Pomorze Gdańskie do roku 1308. Dzieje Gdańska w XIV i XV wieku. Gdańsk w wieku XVI. Gdańsk w wieku XVII. Dzieje Gdańska w wieku XVIII (do rozbiorów). Gdańsk podczas rozbiorów i kongresu wiedeńskiego. Gdańsk w XIX wieku. Polskość w dawnym Gdańsku. Dzieje floty polskiej w XVI i XVII wieku. Wojsko polskie nad Bałtykiem w epoce Napoleońskiej. Prawne położenie Gdańska w dawnej Polsce. Handel Gdańska w historycznym rozwoju. Utworzenie W. M. Gdańska. Przemysł artystyczny, sztuka i zabytki w Gdańsku (z wycieczką). Gdańsk w literaturze polskiej. Życie kulturalne ludności polskiej w W. M. Gdańsku. Życie gospodarcze W. M. Gdańska. Szkolnictwo polskie na terenie W. M. Gdańska. Organizacja społeczeństwa polskiego na terenie W. M. Gdańska. Prawna sytuacja W. M. Gdańska. Sprawy celne na terenie W. M. Gdańska. Port Gdański. Wyniki współpracy portów Gdańskiego i Gdyńskiego.

Kurs przeznaczony jest dla młodzieży szkół wyższych, urzędników państwowych i samorządowych, nauczycielstwa i działaczów społecznych. Kierownictwo kursu zapewni uczestnikom kursu na ich życzenie mieszkanie z utrzymaniem w Gdyni w cenie około 4 zł dziennie. Opłata za cały kurs wynosi 10 zł, dla młodzieży szkół wyższych zł 5.—. Zgłoszenia uczestników kursu należy nadsyłać na ręce sekretarki kursu p. Haliny Szymańskiej, Warszawa 12, ul. Fałata 2 m. 32, przy czym w zgłoszeniu, oprócz dokładnych danych osobistych, należy podać czy zgłaszający się życzy sobie zarezerwowania dla niego w Gdyni pomieszczenia wraz z utrzymaniem, względnie samego pomieszczenia.

130.

Komunikat w sprawie prawa sprzedaży świadectw i druków szkolnych.

Kuratorium zawiadamia, że prawo sprzedaży świadectw i druków szkolnych oprócz Księgarni Polskiej J. Kozińskiego we Włocławku posiada także Księgarnia Stanisława Jankowskiego w Bydgoszczy, ul. Gdańska 51.
(Nr O — 14811/38).

131.

Komunikat w sprawie zakazu sprzedaży świadectw i druków szkolnych.

Kuratorium zawiadamia, że Zarząd Drukarni Państwowej w Warszawie pismem z dnia 10 maja 1938 r. Nr dz. 2687/K. cofnął Spółdzielczej Księgarni Szkolnej we Włocławku prawo sprzedaży świadectw i druków szkolnych, wyznaczając termin wyprzedaży posiadanych zapasów do dnia 1 marca 1939 r.
(Nr O — 12803/38).

132.

Komunikat o wydawnictwach: „Wiadomości historyczno-dydaktyczne" i „Kwartalnik Historyczny".

Polskie Towarzystwo Historyczne (Zarząd Główny — Lwów, Uniwersytet) wydaje nakładem własnym „Wiadomości historyczno-dydaktyczne" oraz „Kwartalnik Historyczny". Oba te czasopisma pozwalają członkom Towarzystwa utrzymywać żywy kontakt zarówno z rozwojem całej nauki historycznej, jak też z dziedziny zagadnień, dotyczących nauczania historii w szkołach. (Nr O — 13674/38).

133.

Komunikat w sprawie czasopisma dla młodzieży szkolnej p. t. „Młody Nurt".

Na podstawie pisma Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 16 maja 1938 r. Nr II W — 4364/38 Kuratorium zawiadamia, że zaczęło wychodzić czasopismo dla młodzieży szkolnej szkół średnich pod nazwą „Młody Nurt" pismo młodzieży szkolnej.
(Nr O — 13586/38).

134.

Komunikat „Książnicy-Atlas S. A.“ w sprawie konkursu na stypendia.

Wzorem lat ubiegłych Książnica-Atlas S. A. ufundowała na rok szkolny 1938/39 **sześćdziesiąt stypendiów** dla ubogich uczniów szkół średnich w wysokości po zł 100,— każde. W bieżącym roku nasza Spółka wypłaci następujące stypendia:

1. Dwanaście stypendiów uczniom (uczennicom) szkół średnich ogólnokształcących, odznaczającym się zamiłowaniem w nauce **języka polskiego.**
2. Dwanaście stypendiów uczniom (uczennicom) szkół średnich ogólnokształcących, odznaczającym się zamiłowaniem do **matematyki.**
3. Dziesięć stypendiów uczniom (uczennicom) szkół średnich ogólnokształcących, odznaczających się zamiłowaniem do **historii.**
4. Sześć stypendiów uczniom (uczennicom) szkół średnich ogólnokształcących, odznaczających się zamiłowaniem w nauce **geografii.**
5. Pięć stypendiów uczniom (uczennicom) szkół średnich ogólnokształcących, odznaczającym się zamiłowaniem w nauce **języków nowożytnych.**
6. Pięć stypendiów uczniom (uczennicom) szkół średnich ogólnokształcących, odznaczającym się zamiłowaniem w nauce **filologii klasycznej.**
7. Dziesięć stypendiów uczniom (uczennicom) szkół średnich handlowych, odznaczającym się dobrymi postępami w nauce **przedmiotów handlowych.**

Powyższe stypendia będą wypłacone w dniu Święta Niepodległości 11 listopada 1938 r. za pośrednictwem Dyrekcji Zakładu, do którego dany uczeń uczęszcza.

Zarząd S-ki Akc. „Książnica-Atlas“ prosi uprzejmie wszystkie Dyrekcje szkół średnich ogólnokształcących, liceów oraz szkół handlowych, aby raczyły w porozumieniu z Radą Pedagogiczną podać do wiadomości naszej Spółki **w terminie do 10 października 1938 r.**, imię i nazwisko jednego ucznia (uczennicy), zasługującego na otrzymanie jednego z wyżej wymienionych stypendiów.

Przyznanie stypendiów nastąpi na posiedzeniu Rady Nadzorczej drogą losowania. Dlatego obok nazwiska ucznia, zakładu do którego uczęszcza, właściwego województwa oraz przedmiotu, w którym uczeń (uczennica) celuje, nie należy podawać żadnego uzasadnienia.

Zarząd Spółki Akcyjnej Książnica-Atlas:
Lwów, ul. Czarnieckiego 12,
Warszawa 1, Nowy Świat 59.

135.

Komunikat w sprawie broszury Polskiego Biura Podróży „Orbis“ p. t. „Wycieczki szkolne“.

Zwraca się uwagę wszystkich Dyrekcji Szkół Średnich, Inspektoratów Szkół oraz Kierownictw Szkół Powszechnych na broszurę Polskiego Biura Podróży „Orbis“ p. t. „Wycieczki szkolne“.

Broszurka ta zawiera wszelkie trasy oraz kosztorysy poszczególnych wycieczek do miejscowości wycieczkowych na terenie całej Rzeczypospolitej.

136.

Komunikat w sprawie wycieczek do Rumunii, kolonii wypoczynkowej nad Morzem Czarnym, wycieczki do Berlina, Kolonii, Brukseli, Paryża, Lourdes, Reins i Lisèux.

Wymienione w nagłówku wycieczki oraz kolonię wypoczynkową organizuje w czasie tegorocznych ferii letnich Zarząd Koła Administracji Szkolnej Stowarzyszenia Rodziny Urzędniczej w Krakowie.

O bliższe informacje należy zwracać się **bezpośrednio** pod adresem: **Seweryn Szczepański, Kraków, Wielopole 19, Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego.**

137.

Komunikat w sprawie egzaminu wstępnego do Państwowego Pedagogium w Toruniu.

Egzamin wstępny do Państwowego Pedagogium w Toruniu na wydziały: humanistyczny, matematyczny i geograficzno-przyrodniczy odbędzie się dnia 22 czerwca b. r. o godz. 9 przed południem w salach wykładowych uczelni na parterze (ul. Sienkiewicza 30/32).

Do egzaminu mogą się zgłosić absolwenci i absolwentki 8-mio klasowych gimnazjów lub liceów ogólnokształcących w wieku do 25 lat.

Wnioski pisemne o dopuszczenie do egzaminu wstępnego należy przesyłać od 1 maja do 15 czerwca b. r. do Dyrekcji Państwowego Pedagogium w Toruniu. Do wniosku należy załączyć: 1) życiorys własnoręcznie napisany, 2) metrykę urodzenia i 3) świadectwo maturalne w oryginale. (W podaniu należy zaznaczyć, na jaki wydział kandydat (ka) ma zamiar się zapisać).

Warunki przyjęcia:
1) świadectwo egzaminu dojrzałości,
2) zamiłowanie do pracy wychowawczej,
3) wiadomości dostateczne w zakresie gimnazjum z przedmiotów specjalnych na poszczególnych wydziałach: język polski i historia na wydziale humanistycznym — matematyka i fizyka na wydziale matematycznym — geografia i biologia na wydziale geograficzno-przyrodniczym,
4) dobry stan zdrowia,
5) słuch muzykalny.

Studia w Państwowym Pedagogium trwają dwa lata (6 trymestrów). Po ukończeniu studiów absolwenci otrzymują dyplom nauczyciela szkół powszechnych.

Słuchaczy obowiązują następujące opłaty:
1) wpisowe w wysokości 5.— zł, płatne przy zgłoszeniu do egzaminu,
2) taksa administracyjna w wysokości 30.— zł rocznie, płatna w dwóch ratach po 15.— zł (najpóźniej do 20 listopada i 20 kwietnia k. r.).

Państwowe Pedagogium w Toruniu posiada dwa internaty (męski i żeński). Opłata za mieszkanie w internacie i całkowite utrzymanie wynosi 45.— zł miesięcznie.

Dla słuchaczy niezamożnych, którzy wykażą się dobrymi wynikami w pracy przewidziane są stypendia oraz częściowe lub całkowite zwolnienie z opłaty taksy administracyjnej.

Pożądane jest, by kandydaci przyjęci do Pedagogium przywieźli ze sobą skrzypce.

Dla kandydatów, którzy z uzasadnionych powodów nie mogli stanąć do egzaminu wstępnego w czerwcu, przewiduje się dodatkowy egzamin w dniu 3 września b. r. o godz. 9.

138.

Komunikat w sprawie letnich kursów harcerskich Pomorskiej Chorągwi Harcerzy.

W okresie letnim Pomorska Komenda Chorągwi Harcerzy urządza następujące Kursy na poziomie instruktorskim:

1) Obóz podharcmistrzowski nad jeziorem Strużyny, leśnictwo Bachotek, pow. brodnicki, stacja kolej. Jajkowo, w czasie od 2 do 17 sierpnia r. b. Kurs dostępny dla absolwentów kursów instr. Opłata 25 zł. Zgłoszenia nadsyłać do 20 sierpnia r. b.

2) Kurs drużynowych. Miejsce, czas trwania i opłata jak wyżej. W kursie winny wziąć udział wszyscy niekwalifikowani drużynowi, przyboczni oraz organizatorzy drużyn.

3) Kurs żeglarski na stopień wioślarza i żeglarza śródlądowego nad jeziorem Charzykowskim koło Chojnic w czasie od 1 do 20 sierpnia r. b. Opłata jak pod 1).

Resztę szczegółów podają rozkazy władz harcerskich. Informacji udzielają Pom. Komenda Chorągwi Harcerzy w Toruniu, ul. Mickiewicza 2/4, Dom Społeczny oraz powiatowe Komendy Hufców.

Obozy Pomorskiej Chorągwi Harcerek.

Obozy drużynowych:

Od dnia 24 czerwca do 15 lipca 1938 r. odbędą się nad morzem dwa obozy drużynowych, jeden w Błotach Karwieńskich, drugi w Dębkach. Dojazd do stacji Krokowo. Opłata 27.— zł bez kosztów przejazdu. Wymagany stopień samarytanki, minimum 16 lat i opinia hufcowej.

Obozy przybocznych:

Od dnia 24 czerwca do 15 lipca 1938 r. odbędą się obozy przybocznych harcerek w Błotach Karwieńskich, przybocznych zuchów w Dębkach. Opłata za obóz 22.— zł bez kosztów przejazdu. Wymagany stopień pionierki, lat 15, opinia hufcowej.

Kolonia wiejska w Toruniu:

W czasie od 1 lipca do 15 lipca 1938 r. odbędzie się kolonia dla harcerek z drużyn wiejskich w Toruniu. Opłata 14.— zł bez kosztów przejazdu.

Kurs zastępowych st. dziewcząt:

W czasie od 1 lipca do 15 lipca 1938 r. odbędzie się w Skarszewach obóz zastępowych starszych dziewcząt. Opłata 17.— zł bez kosztów przejazdu. Wymagania minimum 16 lat i stopień pionierki.

Bliższe szczegóły w rozkazach i okólnikach władz harcerskich.

139.

Wykaz obozów Związku Wychowawców Fizycznych Okręgu Pomorskiego.

1. Centralny obóz sportów dla uczniów szkół średnich w Skępem obok Lipna (Okręg Szk. Pom.).

Czas trwania: od 15 lipca do 7 sierpnia b. r.
Koszt uczestnictwa w obozie zł 50,—.
Ilość uczestników 90.

Pomieszczenie w internacie, obfity i smaczny wikt, rozrywki kulturalne (w świetlicy patefon, fortepian, biblioteka, gry tow.), wystarczający tabor wioślarski i żeglarski, dobre urządzenie pływackie i kąpielowe, boiska i t. p., stwarzają jak najlepsze warunki pobytu w obozie.

Kandydaci przywożą z sobą: kołdrę lub ciepły koc, prześcieradło, jasiek, kostium kąpielowy, przybory do mycia i t. p.

Zgłoszenia wraz z zadatkiem 15 zł należy kierować na ręce Kol. Kowalskiego J., skarbnika Okręgu P. Z. W. F. (Kuratorium Okr. Szk. Pom.) do dnia 18 czerwca 1938 r.

2. Centralny obóz sportów wodnych dla uczennic szkół średnich w Skępem.

Czas trwania obozu od 8 sierpnia do 29-go sierpnia 1938 r.

Ilość uczestniczek 60.

Koszt uczestnictwa, warunki pobytu, pracy, zgłoszeń i zakwaterowania przedstawiają się tak samo jak w turnusie chłopców.

3. Pomorski obóz sportów wodnych nad jeziorem Charzykowskim dla uczniów szkół średnich.

Czas trwania: 4 — 17 lipca b. r. (14 dni).

Koszt obozu 38 zł.

Ilość miejsc nieograniczona.

Kandydaci zabierają z sobą: kołdrę lub ciepły koc, jasiek, prześcieradło, kostium gimnastyczny, treningowy (lub płaszcz kąpielowy), menażkę, kubek, przybory do jedzenia, mycia i t. d.).

Pożądane są gry towarzyskie, instrumenty muz., przynajmniej 1 książka do czytania, współczesnego autora celem stworzenia biblioteki wymiennej i zorganizowania życia świetlicowego.

Pomieszczenie: wspólne sale, nocleg na siennikach.

Zgłoszenie na obóz należy kierować do dnia 18 czerwca b. r. do Koła Morskiego P. Z. W. F. w Tczewie Państw. Gimnazjum Męskie. Do zgłoszenia dołączyć zadatek w wys. 10 zł.

Komunikacja koleją do Chojnic, skąd autobusem (odjeżdżają 5 razy dziennie z przed budynku poczty) do Charzykowa. Koszt przejazdu autobusem wynosi 50 gr.

4. Obóz sportów wodnych w Charzykowie dla nauczycielek i nauczycieli w. f.

Czas trwania od 18 — 31 lipca 1938 r.

Koszt obozu 50 zł.

Pomieszczenie: sale, nocleg na siennikach. Utrzymanie w pensjonacie. Posiłki 4 razy dziennie, obfite, smaczne i urozmaicone. Możność przebywania w lokalach towarzyskich Klubu Żeglarskiego.

Należy zabrać ze sobą kołdrę lub ciepły koc, jasiek, prześcieradło, kostium pływacki, gimnastyczny, treningowy (lub płaszcz kąpielowy).

Zgłoszenia wraz z zadatkiem 20 zł przyjmuje Koło Morskie P. Z. W. F. w Tczewie (Gimnazjum Męskie).

Koło Morskie P. Z. W. F. urządzając obozy dla uczniów i nauczycielstwa w Charzykowie, stawia sobie cel nauczania i wydoskonalenia uczestników w żeglarstwie śródlądowym i pływackim. Program wyszkolenia przewiduje uzyskanie stopnia sternika śródlądowego.

Umiejętność ta stanowi podstawę do dalszych prac w zakresie szkolenia morskiego.

5. Kursy żeglarstwa morskiego.

Koło morskie zawiadamia, że Nauczycielski Ośrodek Morski w Gdyni zamierza urządzić w miesiącach lipcu i sierpniu kursy żeglarstwa morskiego dla nauczycieli.

Kursy przewiduje się 2-tygodniowe na jachcie pełnomorskim.

Do programu szkolenia wchodzi rejs zagraniczny.

Koszt kursu wahać się będzie między 50—70 zł. Ponieważ jeszcze obecnie trwają starania o uzyskanie odpowiedniego jachtu, Koło Morskie nie jest w stanie podać dokładnych szczegółów.

Koło prosi jednak tych kolegów, którzy zamierzaliby wziąć udział w kursach i mają, względnie przed kursem zdobędą (n. p. w Charzykowie) potrzebne wyszkolenie w zakresie żeglarstwa śródlądowego, by zgłosili się pisemnie pod adresem: Naucz. Ośrodek Morski, Gdynia, ul. Morska 79, Gimnazjum T. S. S.

Za Zarząd Okr. Pom. Polsk. Zw. W. F. Prezes:
(—) Machinko Zygmunt.

Sekretarz:
(—) Staszkiewiczowa.

140.

Komunikat w sprawie obozu dla młodzieży szkolnej nad jeziorem Żarnowieckim na Pomorzu.

Liga Morska i Kolonialna organizuje w terminach:

od 3. VII. do 30. VII. 1938 r. na 50 osób,

oraz od 2. VIII. do 29. VIII. 1938 r. na 50 osób obóz nad jeziorem Żarnowieckim o charakterze wypoczynkowym dla członków Kół Szkolnych L. M. i K. (chłopców w wieku od 13 lat ukończonych do 15 lat nieukończonych).

Zgłoszenia należy kierować do Okręgu L. M. i K.

Nr O — 13454/38.

141.

Komunikat w sprawie kursu żeglarskiego nad jeziorem Narocz oraz podróży szkolnych na s/c „Zawisza Czarny".

Liga Morska i Kolonialna organizuje dla młodzieży szkolnej nad jeziorem Narocz Kurs

żeglarstwa śródlądowego, który trwać będzie w następujących terminach:

I turnus od 20 czerwca do 12 lipca 1938 r. dla chłopców,

II turnus od 15 lipca do 5 sierpnia 1938 r. dla chłopców,

III turnus od 7 sierpnia do 31 sierpnia 1938 r. dla chłopców,

oraz 5 szkolnych podróży morskich na jachcie Z. H. P. „Zawisza Czarny" w terminach:

od 17 czerwca do 30 czerwca 1938 r. dla członków Kół Szkolnych L. M. K.,

od 3 lipca do 16 lipca 1938 r. dla członków Kół Szkolnych L. M. K.,

od 12 sierpnia do 29 sierpnia 1938 roku dla opiekunów i działaczy Kół Szkolnych L. M. K.

Bliższych informacyj udzielają Okręgi Ligi Morskiej i Kolonialnej. (Nr O — 12176/38).

142.

Komunikat w sprawie wycieczek do Gniezna i Biskupina.

Referat Turystyczny Zarządu Miejskiego w Gnieźnie podaje do wiadomości, że **na każdorazowe uprzednie pisemne lub telefoniczne zgłoszenie wycieczki:**

1) dostarcza wykwalifikowanych przewodników po Bazylice, kościołach i innych zabytkach oraz po mieście,
2) organizuje — przy dostatecznej ilości wycieczkowiczów (minimum 20 osób) — wyjazdy autobusami do Ostrowu Lednickiego, Biskupina oraz Kruszwicy,
3) załatwia na dogodnych warunkach sprawy kwaterunkowe (noclegi) oraz aprowizacyjne (obiady, kolacje i t. d.).

Zgłoszenia wycieczek przyjmuje Referat Turystyczny Zarządu Miejskiego w Gnieźnie — Ratusz pokój 16.

143.

Komunikat w sprawie wycieczek szkolnych do Lwowa.

Kuratorium zawiadamia, że przybywającym do Lwowa wycieczkom szkolnym (nauczycielskim i uczniowskim) Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego zapewnić może przewodników, zakwaterowanie, ulgowe wstępy do muzeów i na Panoramę Racławicką, przejazdy tramwajami po zniżonych cenach, zniżki w teatrach i kinach i ewentualnie tanie i zdrowe wyżywienie.

Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego dysponuje 50 noclegami w Schronisku Szkolnym (ul. Ormiańska L. 23) w śródmieściu w cenie po 50 groszy za nocleg z pościelą, 50-cioma łóżkami z kompletną pościelą w Schronisku Zawodowe Związki Kolejarzy nie daleko Dworca w cenie po 1.20 za pierwszy nocleg i po 50 groszy za następne, 40-toma noclegami dla dziewcząt w Klasztorze Sióstr Sakramentek w śródmieściu w cenie po 80 groszy, ponadto w razie potrzeby pomieszczeniami w bursach, klasztorach i domach akademickich, oraz 10-cioma zawodowymi przewodnikami, 30-toma egzaminowanymi przewodnikami spośród młodzieży wyższych klas szkół średnich wyszkolonymi na specjalnych kursach oraz harcerzami i harcerkami dokładnie obznajomionymi z topografią i zabytkami miasta.

Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego opracowało szczegółowe programy zwiedzania miast i jego okolicy bliższej i dalszej z uwzględnieniem zainteresowań polonistów, historyków, ekonomistów i t. p.

Ze względu na charakter Lwowa, miasta o bardzo skomplikowanej strukturze urbanistycznej, architektonicznej i kulturalnej nie jest wskazane, by wycieczki zwiedzały je bez należytej fachowej opieki przewodników. Kuratorium znane są wypadki nadużycia zaufania wycieczek przez przygodnych przewodników.

Opłata za przewodnika wynosi w zasadzie 8.— zł za pełny dzień i 5.— zł za pół dnia, może być jednak dla wycieczek młodzieży niezamożnej obniżona do połowy, a w wypadkach szczególnych, zwłaszcza dla wycieczek młodzieży wiejskiej Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego dostarczy przewodników bezpłatnie.

Zgłoszenia należy kierować do Kuratorium Wydział Ogólny we Lwowie, ul. Karmelicka L. 4 jak najwcześniej, nie później jednak jak na 12 dni przed przyjazdem, podać dokładnie dzień i godzinę przyjazdu, skąd wycieczka przybędzie, dzień i godzinę wyjazdu, ilość uczestników, ich płeć i wiek (klasę, typ szkoły), specjalne zainteresowania i życzenia, wysokość kwoty przeznaczonej na zakwaterowanie i wyżywienie. Nr O — 13294/38.

144.

Komunikat w sprawie wycieczek szkolnych do Krakowa.

Akademickie Koło Kresowe Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, ulica Piłsudskiego 17 m. 2, okazuje pomoc wycieczkom

szkolnym w Krakowie i zaofiarowuje swój lokal i kuchnię.

Wycieczki należy zgłaszać wprost do Koła. Nr O — 12647.

145.

Nauczycielskie obozy wodne nad jeziorem Narocz.

Komisja Wycieczkowa Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego w celu umożliwienia racjonalnego spędzenia wakacyj letnich dla nauczycielstwa i pracowników oświatowych, organizuje w okresie wakacyj letnich roku bież. w lokalu Szkolnego Schroniska Wycieczkowego nad jeziorem Narocz (największe jezioro w Polsce) nauczycielskie wypoczynkowe obozy wodne.

Schronisko położone jest nad samym brzegiem jeziora i wokół otoczone jest lasami sosnowymi, posiada budynek mieszkalny z pomieszczeniem w dużych salach i pokojach, z werandami z widokiem na jezioro, świetlicę, radio i telefon, oraz osobny budynek gospodarczy z kuchnią i jadalnią. Własna na miejscu elektrownia.

Przy schronisku jest plaża, basen do pływania, boisko do gier sportowych, plac tenisowy, kajaki, łodzie i żaglówki.

Odbywać się będzie w kompletach codzień rano gimnastyka, organizowane będą gry sportowe: siatkówka, koszykówka, tenis i nauka pływania, pod kierownictwem wykwalifikowanych instruktorów (ek).

Dojazd do stacji kolejowej Narocz (bocznica na linii Wilno — Królewszczyzna). Od stacji do schroniska 5 min. drogi. Czas przejazdu koleją z Wilna 5 godz., autobusem 3 godziny.

Dla ułatwienia wzięcia udziału większej ilości osób ustala się następujące okresy korzystania:

I okres: od 4 lipca do 16 lipca r. b. (13 dni).

II okres od 18 lipca do 30 lipca rb. (13 dni).

III okres od 1 sierpnia do 13 sierpnia r. b. (13 dni).

IV okres od 16 sierpnia do 28 sierpnia r. b. (13 dni).

Ryczałtowa opłata za korzystanie z jednego okresu wynosi 6 zł wpisowe i 30 zł (trzydzieści złotych) za koszta mieszkania w sali i utrzymanie całkowite (posiłki trzy razy dziennie: śniadanie, obiad i kolacja).

Opłacający ryczałtowo za cały okres — korzystają bezpłatnie codzień: z 1 godziny gimnastyki, 1 godziny nauki jazdy kajakiem, 1 godziny nauki pływania i 2 godziny zespołowych gier sportowych.

Można zapisywać się na jeden okres, bądź też na kilka, podając dokładnie, z których okresów chce się korzystać.

Osoby, które chcą spędzić lato nad jeziorem Narocz, muszą przesłać w terminie do 10 czerwca 1938 r. zgłoszenie do Komisji Wycieczk. K. O. Szk. w Wilnie, ul. Wolana 10, oraz wpłacić za pośrednictwem P. K. O. na Nr 700.002 (konto Komisji Wycieczkowej K. O. S. Wil.) jednocześnie wpisowe po 6 zł za każdy okres.

Przyjeżdżając nad Narocz, należy przywieźć ze sobą 2 prześcieradła, koc i poduszkę.

Opłatę za utrzymanie i mieszkanie uiszcza się jednorazowo z góry w pierwszym dniu pobytu w schronisku.

W razie wcześniejszego wyjazdu przy opłatach ryczałtowych nie zwraca się żadnej należności.

Do zgłoszenia należy dołączyć znaczek za 25 gr na odpowiedź, oraz dowód wpłacenia wpisowego (odcinek P. K. O.). Przesłane zgłoszenia bądź zapytania bez znaczka za 25 gr pozostaną bez odpowiedzi.

Uczestnicy (czki) obozów wodnych przy przejazdach korzystają ze zniżki z ulgą w wysokości 66%. Zaświadczenie wydane ze zniżką uprawnia do wykupienia biletów ulgowych bezpośrednio na stacji kolejowej.

Celem zapewnienia całkowitego bezpieczeństwa dla osób przybywających nad jezioro Narocz, Kuratorium określiło miejsce dla jazdy kajakami i łodziami żeglarskimi oraz ustaliło całodzienne dyżury ratowniczej łodzi motorowej.

146.

Nauczycielski kurs żeglarski nad jeziorem Narocz.

Komisja Wycieczkowa Kuratorium O. Szk. Wil. organizuje kurs żeglarski:

1) w czasie od 4 lipca do 30 lipca r. b.;

2) w czasie od 2 sierpnia do 27 sierpnia r. b.

Kurs organizowany będzie w dwu grupach: męskiej i żeńskiej o dwu stopniach, dla zaawansowanych w żeglarstwie i osobno dla początkujących.

Program kursu obejmuje: codzienną gimnastykę, wiosłowanie w kajakach, pływanie, żeglarstwo i zespołowe gry sportowe.

Zakwaterowanie i utrzymanie w szkolnym schronisku wycieczkowym nad jeziorem Narocz, dojazd do st. kol. Narocz (bocznica na linii Wilno — Królewszczyzna) od stacji do schroniska 5 min. drogi. Opłata za utrzymanie i mieszkanie w czasie kursu 60 zł i wpisowe — 12 zł za korzystanie z taboru żeglarskiego i na koszta organizacyjne kursu.

Wpisowe należy wpłacać za pośrednictwem

P. K. O. na Nr 700.002, na konto Komisji Wycieczkowej K. O. Szk. Wil.

Zgłoszenie wraz z dowodem wpłacenia wpisowego (odcinek P. K. O. należy przesyłać bezpośrednio do Komisji Wycieczkowej K. O. Szk. Wil., ul. Wolana 10, w terminie do 10 czerwca rb.

Uczestnicy (czki) przy przejazdach korzystają ze zniżki w wysokości 66% ulgi kolejowej.

Zaświadczenie wydane na zniżkę 66% uprawnia do wykupienia biletu ulgowego bezpośrednio na stacji kolejowej.

147.

Wycieczki krajoznawcze po woj.: wileńskim, nowogródzkim i białostockim.

Komisja Wycieczkowa Kuratorium O. Szk. Wil. w Wilnie organizuje wycieczki:

1) w czasie od 3 do 23 lipca r. b. i

2) w czasie od 3 sierpnia do 23 sierpnia r. b.

Program zwiedzania obejmuje: Wilno, Zułów, Narocz, Brasław, Troki, Druskieniki, Grodno, Augustów, Serwy, Suwałki, Wigry, Nowogródek, Szlakiem Mickiewiczowskim, Czombrów, Worończa, Tuhanowicze, Horodyszcze do Switezi, a następnie Mir i Nieśwież.

Punkt zborny wycieczki w Wilnie, Szkolne Schronisko Wycieczkowe, ul. Królewska, ogród pobernadyński, zakończenie wycieczki w Stołpcach.

Przejazdy w czasie wycieczki odbywać się będą głównie koleją, a poza tym autobusem, statkiem i końmi. Piesze przemarcze nie przewidziane.

Koszta utrzymania, noclegów i zwiedzania wynoszą — 60 zł, koszt przejazdu z Wilna po przez wymienione miejscowości do Stołpców — 30 zł oraz wpisowe 10 zł na ogólne koszta organizacyjne. Ogólny koszt wycieczki — 100 zł.

Wpisowe należy wpłacać za pośrednictwem P. K. O. na Nr 700.002, na konto Komisji Wycieczkowej K. O. S. Wil.

Zgłoszenia wraz z dowodem wpłacenia wpisowego (odcinek P. K. O.) należy przesyłać bezpośrednio do Komisji Wycieczkowej K. O. S. Wil. w Wilnie, ul. Wolana 10, w terminie do 10 czerwca r. b.

Uczestnicy (czki) przy przejazdach do Wilna i w powrotnej drodze korzystają ze zniżki w wysokości 66%.

Zaświadczenie, wydane na zniżkę 66%, uprawnia do wykupienia biletów ulgowych bezpośrednio na stacji kolejowej.

148.

Kurs nauczycielski żeglarski w Trokach.

Komisja Wycieczkowa Kuratorium O. Szk. Wil. organizuje Kurs Żeglarski:

1) w czasie od 5 lipca do 25 lipca r. b.;

2) w czasie od 5 sierpnia do 25 sierpnia r. b.

Kurs organizowany będzie w dwu grupach: męskiej i żeńskiej.

Program Kursu obejmuje: codzienną gimnastykę, wiosłowanie w kajakach, pływanie, żeglarstwo i zespołowe gry sportowe.

Zakwaterowanie i utrzymanie w lokalu Liceum Pedagogicznego. Dojazd do st. Wilno, albo Landwarów, a następnie autobusem do Trok. Opłata za utrzymanie i mieszkanie w czasie Kursu — 50 zł i wpisowe 12 zł — za korzystanie z taboru żeglarskiego i na koszta organizacyjne Kursu.

Wpisowe należy wpłacać za pośrednictwem P. K. O. na Nr 700.002, na konto Komisji Wycieczkowej K. O. Szk. Wil.

Zgłoszenia wraz z dowodem wpłacenia wpisowego (odcinek P. K. O.), należy przesyłać bezpośrednio do Komisji Wycieczkowej K. O. S. Wil., ul. Wolana 10, w terminie do 10 czerwca r. b.

Uczestnicy (czki) przy przejazdach korzystają ze zniżki w wysokości 66% ulgi kolejowej.

Zaświadczenie wydane na zniżkę 66% uprawnia do wykupienia biletów ulgowych bezpośrednio na stacji kolejowej.

149.

Komisja Biblioteczna.

Pismem z dnia 31 maja br. Nr O. P. 15211/38 Pan Kurator powołał **Komisję Biblioteczną,** która ma zorganizować Okręgową Bibliotekę Pedagogiczną w Toruniu, w składzie następującym:

1. Przewodniczący — p. Krukowski Kazimierz, Kierownik Oddziału Oświaty Pozaszkolnej Kuratorium O. S. Pom.
2. Zastępca przewodniczącego — p. Mocarski Zygmunt, Dyrektor Książnicy Miejskiej im. Kopernika w Toruniu.
3. Sekretarz — mgr Chwalibińska Jadwiga, bibliotekarka.

Członkowie:

4. Dr Sperczyński Władysław — Nacz. Wydz. I.
5. p. Kozanecki Florian — Nacz. Wydz. II.
6. p. inż. Szopowski Władysław — Nacz. Wydz. III.
7. Dr Schwarz Jan — Dyrektor Pedagogium w Toruniu.

8. Dr Kaczmarek Zdzisław — prof. Państwow. Gimn. Męsk. im. Kopernika w Toruniu.
9. mgr Gajkowa Olga — naucz. Szkoły Powsz. Nr 9 w Toruniu.

150.

Oceny i streszczenia.

J. Marchlewski: **Zwierzęta ginące i ich ochrona** (Ptaki i ssaki). Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa. (Bibl. Biologiczna. Z. 8.—). Str. 52. Cena zł 1.40.

Po zaznajomieniu Czytelnika ze zwierzętami, które wyginęły doszczętnie dzięki działalności człowieka, opisuje następnie autor rzadkie i ginące gatunki zwierząt na obszarze Polski oraz próby ich ochrony. Zwraca też uwagę na gatunki rzekomo szkodliwe dla gospodarki człowieka i ich znaczenie dla równowagi, jaka istnieje w przyrodzie. Autor porusza też sprawę rezerwatów i ochronę ptactwa śpiewającego. Poruszone zagadnienia zainteresują zarówno dorosłych, jak i młodzież.

Dr Stefan Górniak i Leopold Paszek: **Księgowość w handlu hurtowym.** Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych. Lwów 1938. Str. 179 + 3 nlb. Cena zł 3.50.

Praca ta wespół z poprzednio wydaną przez tychże autorów (nakładem PWKS) „Księgowością w handlu detalicznym" wyczerpuje zagadnienie księgowania i bilansowania w przedsiębiorstwach kupieckich.

Podręcznik opracowany jest w sposób nowoczesny, uwzględniający potrzeby praktyki księgowej oraz wymagania władz skarbowych. Opanowanie rozległego materiału ułatwia metodyczne podejście autorów do poszczególnych zagadnień. Wyjaśnienie zasad księgowania oparte zostało na przykładzie alegatów, jako źródła zapisków księgowych, zasady bilansowania wytłumaczono na przejrzystych schematach.

Książka omawia cały szereg zagadnień nowych w naszej literaturze fachowej, jak n. p. dyskont i inkaso weksli, ugody z wierzycielami, księgowość przebitkową.

Jako formę organizacyjną uwzględniają autorowie nie tylko przedsiębiorstwo jednostkowe, ale również najczęściej spotykane w handlu towarowym zbiorowe formy prowadzenia przedsiębiorstwa, a to: spółki jawne, komandytowe, z ograniczoną odpowiedzialnością, spółdzielnie handlowe i inne.

Wartość pracy podnoszą dodatki uwzględniające korzystanie z ksiąg jako ze źródła dla celów statystycznych i podatkowych.

Podręcznik oparty na programie gimnazjum kupieckiego przeznaczony jest w zasadzie do użytku szkolnego, odda jednak niewątpliwie duże usługi także i licznej rzeszy kupiectwa polskiego, której służyć może jako praktyczny poradnik we wszystkich sprawach związanych z księgowością.

St. Górniak i E. Ehrlich. **Technika handlu hurtowego.** Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa. Str. 128. Cena zł 3.—.

Zagadnienia organizacji handlu hurtowego oraz technika jego pracy są trudne do ujęcia. Odczuwa się też brak odpowiedniej literatury nie tylko w języku polskim, ale nawet wśród wydawnictw zagranicznych. To też nauczanie odnośnej partii w szkołach handlowych nie należało nigdy do łatwych, a tym bardziej komplikuje się sprawa wobec wymogów nowych programów nauczania w szkołach handlowych. Dostarczenie odpowiedniego podręcznika, który by ujmował w pewnym stopniu całość zagadnień i był dostępny dla młodzieży jako podręcznik, było niezwykle piekące. Bardzo poważną tę lukę wypełnia wymieniona praca.

Obejmuje ona następujące działy: istota handlu hurtowego, hurt samodzielny i fabryczny, przedsiębiorstwa hurtowe w Polsce, handel artykułami wolnego obrotu (z uwzględnieniem charakterystyki wolnego obrotu, podziałem artykułów i t. p. zagadnień oraz podaniem szczegółowej organizacji handlu tymi artykułami przykładowo dla trzech branż, a mianowicie tekstylnej, spożywczej i kolonialnej), handel artykułami kartelowymi (istota kartelu, organizacja handlu tymi artykułami oparta na szczegółowo omówionych przykładach dla handlu węglem i cukrem), handel artykułami monopolowymi (istota monopolu, ważniejsze artykuły monopolowe: tytoń, sól i spirytus), tendencje rozwojowe w handlu hurtowym, korespondencja hurtownika (zakupy i sprzedaż towarów), skup i sprzedaż artykułów rolniczych (charakterystyka zbytu artykułów rolniczych, zakres skupu, sortowanie i standaryzacja, opakowanie i przewóz, przechowywanie, finansowanie i ryzyko, sprzedaż, spółdzielczy skup i zbyt artykułów rolnych, przemysł ludowy i zbyt jego wyrobów, ingerencja i pomoc państwa w zakresie zbytu artykułów rolniczych, szczegółowa organizacja skupu i zbytu ważniejszych artykułów rolnych, a to: zboża, ziemniaków, nasion, nabiału, jaj, lnu, wełny, owiec, warzyw, zwierząt rzeźnych), komis i ajentura wraz z techniką pracy akwizycyjnej, organizacje kupieckie.

Autorzy dokonali trudną pracę, podejmując się ujęcia tylu ważnych dla nauki handlu zagadnień, a ujęli je w sposób przystępny i oparty o rzeczywiste przejawy życia handlowego.

M. Billiżanka i L. Tommy: **Robinson Kruzoe.** (Teatr Polski Żywej. Z. 4). Książnica-Atlas. Lwów—Warszawa. Str. 64. Cena zł 1.40.

Pełna życia sztuka dla dzieci i młodzieży szkolnej, która entuzjazmowała młodą publiczność podczas szeregu przedstawień na scenie Miejskiego Teatru im. J. Słowackiego w Krakowie w r. 1934. Położono w niej nacisk przede wszystkim na tym, aby wytworzyć kontakt między sceną a młodziutką widownią, aby wszystko tłumaczyło się jak najbardziej jasno, aby do dzieci przemawiać ich własnymi pojęciami.

Sztuka dzieli się na dwie części. W pierwszej z nich autorzy pokazują nam izbę szkolną przed godziną lekcji gromadę dzieciaków o złych i dobrych instynktach, pedagogów, z których żartuje się dobrodusznie,

życzliwie i sympatycznie. Widzimy, jak z ław szkolnych buduje się okręt, jak tablice szkolne służą jako żagle, a hulajnoga, oparta na sztalugach tablicy, za ster. Potem akcja przenosi się na fantastyczną wyspę, a pobudzona wyobraźnia dzieciaków zostaje w pełni zaspokojona.

Łucja Charewiczowa: **Kobieta w dawnej Polsce do okresu rozbiorów. „Kultura Polska i obca"** pod redakcją K. Hartleba. Tom I. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych. Lwów 1938. 8⁰. Str. 106 + 2 nlb., 18 rycin. Cena zł 1.80.

Po Kaczkowskim i Łozińskim otrzymaliśmy nowy obraz życia i działalności kobiety staropolskiej w opracowaniu wybitnej badaczki historii społecznej dr Ł. Charewiczowej. W 8 rozdziałach omawia autorka w sposób barwny i zajmujący ogólny układ życia kobiety staropolskiej, wychowanie, małżeństwo, zajęcia, uzdolnienia, zamiłowania, stosunek do książki oraz udział w piśmiennictwie, uwzględniając zarówno sferę szlachecką jak i mieszczańską. Treści książki dopełniają: indeks nazwisk oraz obfity wykaz literatury przedmiotu .

Książka ozdobiona szeregiem cennych rzadko spotykanych rycin stanowi tom pierwszy doskonale redagowanego cyklu „Kultura Polska i Obca", zawierającego rozprawy syntetyczne z dziedziny historii kultury.

Stanisław Łempicki: **Opiekunowie kultury w Polsce. „Kultura Polska i Obca"** pod redakcją K. Hartleba. Tom. II. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych. Lwów 1938. 8⁰. Str. 90 + 1 nlb., 21 rycin. Cena zł 1.50.

Praca prof. Łempickiego stanowiąca pierwszy zarys syntetyczny dziejów mecenatu kulturalnego w Polsce omawia działalność opiekunów i protektorów kultury polskiej, od Kazimierza Wielkiego poczynając, a na ostatnich, współczesnych nam twórcach wielkich fundacji kończąc.

Właściwe dzieje mecenatu kulturalnego w Polsce poprzedza treściwe omówienie początków jego rozwoju w świecie starożytnym oraz w Europie średniowiecznej i nowożytnej.

Książkę zdobi cały szereg rzadkich portretów i rycin. Na specjalne uznanie zasługuje gustowna okładka według projektu Wacława Siemiątkowskiego.

Należność za prenumeratę na rok 1938 oraz zaległości z tytułu prenumeraty należy wpłacać na konto P. K. O. 203.100.

Wydawnictwo Dziennik Urzędowy K. O. S. Pom.

Cena prenumeraty rocznej Dziennika Urzędowego 6,— zł. Dla P. P. Nauczycieli abonujących indywidualnie 4 zł 80 gr. Numer pojedyńczy (bez przesyłki pocztowej) 50 gr. Konto w P. K. O. 203100.
Warunki umieszczenia ogłoszeń: Cała strona zł 100,—, ½ strony zł 55,—, ¼ strony zł 30,—, ⅛ strony zł 20,—, $^1/_{16}$ strony zł 12,—.
Ogłoszenia umieszcza się tylko po zapłaceniu z góry przypadającej należności (Konto nr 203100 w P. K. O.).
Administracja pozostawia bez odpowiedzi nadesłane do druku ogłoszenia, o ile jednocześnie należność nie została wpłacona.

Zamówienie na prenumeratę jak również na numery pojedyńcze wykonywa się jedynie po wpłaceniu należności.
Reklamacje z powodu nieotrzymania poszczególnych numerów wnosić należy do właściwych urzędów pocztowych niezwłocznie po otrzymaniu następnego, kolejnego numeru. Reklamacyj spóźnionych lub wniesionych niewłaściwie nie uwzględnia się.

Nakładem Wydawnictwa Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego.
Tłoczono z polecenia Kuratora Okręgu Szkolnego Pomorskiego w Drukarni Spółdzielczej, Toruń, Mickiewicza 2-